

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Probační a mediační služba z pohledu veřejnosti

Bakalářská práce

Jméno autora: Karolína Šálková

Jméno vedoucího práce: JUDr. Věra Pražmová

6. 5. 2010

Jméno: Karolína Šálková, 866013/2910

Název práce: Probační a mediační služba z pohledu veřejnosti

Klíčová slova: Probace, Mediace, klient, alternativní tresty, Trestní zákon

ABSTRAKT

Předkládaná bakalářská práce se zabývá činnostmi Probační a mediační služby a názorem veřejnosti na ni.

Hlavní otázkou a zároveň cílem bylo zjistit zda veřejnost vůbec zná PMS jako instituci působící v trestním právu.

V teoretické části jsou popsány činnosti a pojmy související s Probační a mediační službou a také zde uvádím shrnutí zákona 257/2000 Sb. Součástí jsou také tabulky, které byly převzaty ze statistiky PMS a doplňují tak teoretickou část.

Praktickou část jsem rozdělila na dvě části. Pro první část jsem zvolila metodu kvantitativního výzkumu, techniku dotazníku a týká se respondentů z řad veřejnosti, kterým byly pokládány otázky související s PMS. Snažila jsem se zajistit největší věkové rozpětí respondentů, i co se týče vzdělání bylo mým cílem získat odpovědi od respondentů ze všech stupňů vzdělání, aby získané informace byly validní. Tohoto šetření se zúčastnilo 150 respondentů.

V druhé části byl proveden kvalitativní výzkum technikou sekundární analýzy dat ze spisových materiálů PMS v Českých Budějovicích. Záměrně jsem vybírala spisy zaměřené na mimosoudní řešení sporu – mediaci v trestním řízení. Zkoumaných spisů bylo 10.

Z mého kvantitativního výzkumu provedeného metodou dotazníku bylo zjištěno, že pouze 28% z celkového počtu 150 respondentů má informace o činnosti Probační a mediační služby. V kvalitativním výzkumu byly použity výzkumné otázky. Bylo zjištěno, že z 10 náhodně vybraných spisů byli 4 mladiství a 8 spisů z celkových 10 skončilo narovnáním, nebo podmíněným zastavením trestního stíhání.

Hypotéza č. 1 Veřejnost je informovaná o službách Probační a mediační služby nebyla verifikována.

Z kvalitativního výzkumu vzešla Hypotéza č. 2 Pokud v průběhu mediace bude

uzavřena dohoda mezi stranami, může dojít k narovnání nebo podmíněnému zastavení trestního stíhání.

Title: Probation and Mediation Service from the public's perspective

Keywords: probation, mediation, client, alternative punishments, Criminal Law

ABSTRACT

The presented thesis deals with the Probation and Mediation Service and public opinion on this service.

The main task as well as the objective was to find out if general public is familiar with the PMS as an institution involved in criminal law.

In the theoretical part activities and concepts relating to the Probation and Mediation Service are described and the summary of Act 257/2000 Coll. is also mentioned. Tables that were taken from the statistics of the PMS complement the theoretical part.

The practical part is divided into two sections. The first section was conducted through quantitative research, using questionnaires, the respondents were chosen from the public and were asked questions related to the PMS. The highest possible age range of respondents, as well as respondents with a different level of education were involved to ensure high validity of information. 150 respondents took part in this research survey.

In the second part qualitative research through the secondary analysis of the cases of the PMS in České Budějovice was carried out. Documents focused on extrajudicial proceedings - mediation in criminal proceedings were chosen intentionally.

The outcomes of the quantitative research carried out through the questionnaire method showed that only 28% of the total 150 respondents have information on activities of the Probation and Mediation Service. For the quantitative investigation research questions were stated. It was found that out of 10 randomly selected cases 4 were adolescents and 8 cases of the total 10 ended in settlement or a conditional suspension of criminal prosecution.

Hypothesis 1: The public is informed of the services of the Probation and Mediation Service, it was not verified.

Hypothesis 2: If in the course of mediation an agreement between the parties is settled, then a settlement or conditional suspension of prosecution may be reached.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Probační a mediační služba z pohledu veřejnosti vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v přiložené bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 06. 05. 2010

Podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce JUDr. Věře Pražmové za vstřícnou spolupráci, dále pracovníkům Probační a mediační služby za jejich čas. Nakonec své rodině za jimi věnovanou podporu.

OBSAH

ÚVOD	9
1. SOUČASNÝ STAV	10
1.1. Probační a mediační služba podle zákona	10
1.1.1. Statistika	11
1.2. Probace	11
1.2.1. Trest	12
1.2.2. Alternativní tresty	14
1.2.3. Probační dohled	21
1.2.4. Probační program po mladistvé	22
1.2.5. Parole	23
1.3. Mediace	24
1.3.1. Historie mediací	25
1.3.2. Principy mediací	26
1.3.3. Mediace v trestním řízení	27
1.3.4. Účastníci	28
1.3.5. Mladiství	29
1.3.6. Průběh mediací	30
1.3.7. Odklony od standardního trestního řízení	31
2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	34
2.1. Cíl práce	34
2.2. Hypotézy	34
3. METODIKA	35
3.1. Použité metody a techniky sběru dat	35
3.2. Charakteristika výzkumného souboru	35
3.3. Zpracování dat	36
4. VÝSLEDKY	37
4.1. Výsledky dotazníků rozdaných veřejnosti	37
4.2. Obsahová analýza dat ze spisů Probační a mediační služby	44

4.2.1. Klient č.1	44
4.2.2. Klient č.2	45
4.2.3. Klient č.3	46
4.2.4. Klient č. 4	47
4.2.5. Klient č. 5	47
4.2.6. Klient č. 6	48
4.2.7. Klient č.7	49
4.2.8. Klient č.8	49
4.2.9. Klient č.9	50
4.2.10. Klient č.10	51
5. DISKUZE	52
5.1. Diskuze k dotazníkům rozdaných veřejnosti	52
5.2. Diskuze k obsahové analýze dat	56
6. ZÁVĚR	61
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	63
8. KLÍČOVÁ SLOVA	67
9. SEZNAM PŘÍLOH	68

ÚVOD

Od 20. století nastává období hledání nových alternativ k potrestání a také alternativních způsobů řízení před soudem. V této době k nám přichází mnoho zkušeností ze zahraničí. Trestný čin není jen porušením paragrafů, ale jde o zásah do mezilidských vztahů. Hlavní reakci na trestný čin přebírá stát a lidé, kteří jsou trestným činem dotčeni, zůstávají stranou a nemají šanci se k projednávání tohoto skutku vyjádřit.

V restorativní (obnovující) justici je pachatel přímo konfrontován s následky trestného činu, který spáchal a řešení případu se účastní všichni (pachatel, poškozený a další).

Novým trestním zákonem s účinností od 1. 1. 2010 byly stanoveny další alternativy k trestu odnětí svobody, jako je např. domácí vězení. Tyto tresty jsou považovány za vhodné nejen kvůli působení na pachatele v jeho sociálním prostředí, ale také pro svou ekonomickou stránku, která v dnešní době nabývá na významu i v souvislosti s přeplněností věznic. Výkon a zajištění těchto alternativních trestů má na starost Probační a mediační služba, která vznikla zákonem 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě s působností od 1. 1. 2001. PMS se snaží o spoluúčast pachatele na odškodnění trestného činu a efektivní zajišťování alternativních trestů. Téma týkající se Probační a mediační služby jsem si vybrala z toho důvodu, protože, dle mého názoru PMS již nějakou dobu existuje, veřejnost o ní nemá dostatečné informace. Činnosti PMS se přitom stále rozšiřují. S pracovníky Probační a mediační služby jsem se setkala při mé třítydenní praxi a měla jsem možnost je vidět při jednání s klienty, poznala jsem mnohé činnosti střediska PMS. Seznámila jsem se s podobou pozvánek ke konzultacím, co je v nich vše uvedeno, setkala jsem se s přeměnou trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody apod. Začala jsem se tedy o toto téma více zajímat.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 Probační a mediační služba podle zákona

Probační a mediační služba (dále jen PMS) a její činnost byla ustanovena zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě účinností od 1. 1. 2001. Do této doby plnily úkoly PMS pověřeni soudní úředníci a jejich činnost upravoval zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících.

Podle zákona č. 257/2000 Sb., probace organizuje a vykonává dohled nad obviněným, obžalovaným i odsouzeným, kontroluje výkony trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody. Také sleduje dodržování soudem uložených povinností a omezení, chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění. Snaží se vést obviněného k řádnému životu, individuálně mu pomáhá a snaží se o obnovu narušených vztahů.

Mediace je mimosoudní řešení sporu mezi obviněným a poškozeným, které směřuje k urovnání tohoto sporu a je vykonáváno v souvislosti s trestním řízením. Může se provádět jen se souhlasem obou stran. Prostředníkem v tomto sporu je mediátor. Mediátor je nestranná osoba, která se snaží o to, aby obě strany dosáhly přijatelného řešení.

Ředitele Probační a mediační služby jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti. Probační a mediační služba je rozdělena na střediska, která jsou většinou u okresních soudů. Příslušnost středisek PMS se řídí příslušností soudu (5,24).

Činnost PMS spočívá zejména v zjišťování informací o obviněném a jeho sociálním zázemí, vytváření podmínek pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo pro schválení narovnání, ve vykonávání dohledu nad chováním obviněného (u nahrazení vazby dohledem nebo když byl dohled uložen), kontrola chování odsouzeného v průběhu zkušební doby.

PMS současně pomáhá při odstranění následků trestného činu a zvláštní péči věnuje mladistvým obviněným nebo obviněným ve věku blízkém mladistvým. Podílí se

na prevenci trestné činnosti. PMS provádí úkony ve své působnosti na pokyny orgánů činných v trestním řízení (24).

1.1.1 Statistika

Za rok 2009 evidovala PMS nově **25 851** případů za celou ČR.

Tabulka č. 1 Nově evidovaní klienti v roce 2009

Celkem evidováno	25 851	100%
Z toho trestná činnost mládeže	4 416	17,3%
Z toho trestná činnost spojená s drogami	531	2,1%
Z toho trest. Činnosti spojená s extremismem	40	0,2%

Zdroj: PMS ČR

1.2 Probace

Pochází z latinského slova probare, což znamená zkoušet nebo také ověřovat (18). Jako první ji aplikovali do systému trestní justice Spojené státy americké. Postupně se dostala do Evropy, kde vznikla z podmíněného odsouzení (17).

Probace je kombinací prvků kontroly, pomoci a poradenství. Hlavní otázkou je, jak pachatele trestného činu převychovat a pozitivně ho motivovat k řádnému životu a jak reagovat na méně závažnější trestnou činnost. Obviněný není stigmatizován pobytem ve věznici, neztrácí styky s rodinou a pozitivní sociální kontakty (29).

Již od roku 1996 byla na některých okresních místech zřizována místa pro probační úředníky, bohužel ne vždy byli na tato místa dosazováni odborníci v plném slova smyslu (16).

Jediným úkolem Probace není plnit dohled na odsouzeným, ale právě na něj i pozitivně působit a přimět ho k nápravě. Probace je alternativním trestem, díky kterému je výkon trestu odsunut na zkušební dobu, ve které se pachatel osvědčí nebo ne. Probace také zahrnuje kontrolu výkonu trestů, které nejsou spojené s trestem odnětí svobody, sleduje chování odsouzeného a plnění povinností a podmínek, které mu byly stanoveny soudem, shromažďování informací o obviněném. Probační úředníci také informují soudy o tom, jak si odsouzený stojí ve vykonávání těchto trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody (13).

1.2.1 Trest

V trestním zákoně je uveden účel, který má trest splňovat. Nejen to, že by trest měl být přiměřený ke spáchanému trestnému činu (to platí i u alternativních trestů), také má trest chránit společnost před dalším pácháním trestné činnosti pachatelem a odsouzeného vychovat, aby vedl řádný život. (25). K výchově pachatele se používá např. podmíněné odsouzení, upuštění od potrestání aj. (5).

Trest je následkem za spáchaný trestný čin. V našem právním systému mohou tresty ukládat pouze soudy. Trest je tedy něco, co následuje po vykonání něčeho nezákonného, protiprávního. Reakce na tento čin by tedy měla být účelná, spravedlivá a vyměřená podle charakteru jednotlivého případu.

V dnešní době je stále nejvíce používaným trestem trest odnětí svobody. Je to tím, že kriminalita vzrůstá a veřejnost raději chce represivní zásahy než restorativní (29)?

Převýchova pachatele není lehká a v některých případech je dokonce nerealizovatelná, a proto může mít výchovný vliv až represivní funkce. Pachateli zabráníme se dále pohybovat na svobodě a konat trestnou činnost. To zabránění ovšem samo o sobě nestačí k zabránění páchaní další kriminality a proto je nutné ji spojit s výchovnou funkcí dalších trestů (např. podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem, podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu odnětí svobody apod.)

Soud může uložit pouze ty tresty, které jsou v zákoně uvedeny a může uložit i více trestů společně. Trestní zákoník obsahuje pouze takové tresty, které neponižují lidskou důstojnost, řídí se zásadou humanismu, tresty které chrání společnost před pachateli, zabraňují jim v další trestně činnosti a vychovávají pachatele k řádnému životu (19).

Druhy trestů podle § 52 trestního zákona

Za spáchané trestné činy může soud uložit tresty

- a) odnětí svobody,
- b) domácí vězení,
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,
- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz pobytu,
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- j) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,
- k) ztrátu vojenské hodnosti,
- l) vyhoštění.

Trestem odnětí svobody se rozumí, nestanoví-li trestní zákon jinak,

- a) nepodmíněný trest odnětí svobody,
- b) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody,
- c) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.

Zvláštním typem trestu odnětí svobody je výjimečný trest (§ 54).

Toto je celý výčet trestů, které je možné v našem trestním právu uložit. Mezi alternativní tresty nepatří tresty spojené s odnětím svobody. (25)

1.2.2 Alternativní tresty

Zavádění nových alternativních postupů a sankcí souvisí s rychlým zrodem PMS. Jsou to tresty, které nejsou bezprostředně spojeny s odnětím svobody. To znamená, že pachatelovu svobodu jen omezují a to tím, že musí něco vykonat, něčeho se zdržet a něco strpět. Tyto tresty mají mít výchovný vliv a vyzdvihnout pachatelovy kladné stránky. Jde o alternativy především ke krátkodobým trestům odnětí svobody. Alternativní tresty jsou spojeny s nižšími náklady, hlavně v dnešní době, kdy jsou věznice přeplněné, další výhodou může být např. působení veřejnosti na resocializaci pachatelů (15). Alternativní tresty mohou být uloženy rozsudkem v hlavním líčení před soudem prvního stupně, ve veřejném zasedání, konaném odvolacím soudem nebo trestním příkazem bez projednání věci v hlavním líčení (19).

Obecně prospěšné práce

Tento druh trestu má být významnou alternativou pro trest odnětí svobody. Trest obecně prospěšných prací (dále jen OPP) nemůže být uložen pachateli, kterému byl v předcházejících třech letech tento trest přeměněn na trest odnětí svobody nebo je pachatel zdravotně nezpůsobilý trest OPP vykonávat. Vedle tohoto trestu může soud uložit i další omezení a povinnosti.

Výměra trestu je od 50 do 300 hodin. OPP mohou být uloženy za přečin, jehož horní hranice nepřesahuje pět let. Tento trest je pachatel povinen vykonat osobně, bezplatně a do jednoho roku od nařízení tohoto trestu. Soud vyrozumí probačního úředníka o nařízení trestu OPP a ten bude provádět kontrolu nad výkonem tohoto trestu v součinnosti s příslušným obecním úřadem nebo jinou institucí, kde jsou OPP vykonávány.

Smyslem OPP je, že musí sloužit širokému okruhu lidí. Jsou prováděny ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí.

Pokud trest OPP nebyl vykonán nebo nebyl vykonán řádně a včas a pokud nebyly dodrženy podmínky, může soud přeměnit trest nebo jeho zbytek na trest odnětí svobody. Přemění ho tak, že každá i započatá jedna hodina nevykonaného trestu se počítá za jeden den odnětí svobody.

Pro trest OPP není podmínkou souhlas pachatele, je ale nutné posoudit postoj pachatele, aby nebyl překážkou a podle toho je možné uložit jiný trest. Trest OPP může být ukládán samostatně nebo vedle jiných trestů, ne však s odnětím svobody ani podmíněně odloženým. Tento druh alternativy se má především uplatňovat u pachatelů méně závažných trestných činů, u kterých je možnost na ně výchovně působit tímto trestem (5, 25).

Trest OPP může zahrnovat:

- Úklidové práce – úklid chodníků, krajnic, vozovek, cyklostezek, sportovních hřišť, úklid hřbitova, čištění vodních toků, mytí oken, uklizení v nemocnicích, odklizení sněhu, práce v lesích, likvidace černých skládek atd.
- Stavební a jiné odborné práce – budování chodníků, demolice staveb, opravy plotů a zdí, malířské práce, kamenické práce, opravy střech, svářečské práce, zahradnické a lesnické práce, klempířská práce atd.
- Stavební a jiné pomocné práce – výkopové práce, stěhování, čištění koberců, sekání a hrabání trávy, výsadba stromků a jiné zeleně, nátěry zábradlí, laviček, odpadkových košů, školnické práce
- Kancelářské a odborné práce – vytváření internetových stránek, jazykové překlady, výuka cizích jazyků, drobné administrativní práce (13).

OPP u mladistvých

U mladistvého mohou být obecně prospěšné práce uloženy v rámci trestního opatření. Podmínky, za jakých může být trest OPP stanoven mladistvému, jsou uvedené v trestním zákoně a tedy platí i pro dospělé klienty (viz výše). Horní hranice sazby

tohoto opatření nesmí přesahovat polovinu uvedenou v trestním zákoně. OPP u mladistvého nesmí ohrožovat jeho zdraví a mravní vývoj.

U mladistvého se hledí při ukládání sankcí na rozumovou a mravní vyspělost. Vedle tohoto trestu mohou být soudem uložena i jiná výchovná opatření (1).

Probační úředník provádí průběžně kontrolu výkonu sjednané práce a až do konce výkonu tohoto trestního opatření. Pokud probační úředník zjistí, že mladistvý trest OPP nevykonává, kontaktuje odsouzeného, v případě, že mladistvý trest stále nevykonává, zašle mu probační úředník poslední výzvu k nástupu OPP, poté pošle výzvu i jeho zákonným zástupcům. Pokud mladistvý nezačne trestní opatření vykonávat, podá probační úředník soudu návrh na přeměnu opatření OPP na opatření trestu odnětí svobody příslušnému okresnímu státnímu zástupci (20,25).

Největší zatíženost středisek Probační a mediační služby ve vykonávacím řízení byla u výkonu trestu OPP – 12 951 případů u dospělých klientů a u mladistvých je 742 případů (11).

Podmíněné upuštění od potrestání s dohledem

Tuto alternativu upravuje § 48 TZ. Soud může upustit od potrestání u pachatele, u kterého se dá očekávat, že pouhé projednání přečinu postačí (§46). Zkušební doba podmíněného upuštění od potrestání může být až jeden rok. Soud může také uložit omezení a přiměřené povinnosti pachateli, také aby nahradil škodu, kterou svým činem způsobil. Po uplynutí zkušební doby soud rozhodne, jestli pachatel vedl řádný život a tedy se osvědčil a pokud ne, rozhodne o uložení trestu.

V tomto trestu hraje Probační a mediační služba roli *dohledu*. Dohled nebyl specifikován až od roku 2001, kdy vešel v platnost zákon 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě. Nyní dohled upravuje i nový trestní zákoník v § 49.

Pachatel musí být v kontaktu s Probačním úředníkem. Probační úředník kontroluje dodržování podmínek, které byly stanoveny soudem a snaží se odborně vést

pachatele k řádnému životu (19). Probační úředník zpracuje nejméně jednou za šest měsíců zprávu pro předsedu senátu soudu, ve které popíše, jak jsou dodržovány podmínky dohledu, probační plán apod.

Pachatel je povinen spolupracovat s probačním úředníkem, informovat ho o svém pobytu a zaměstnání, dodržovat lhůty, které si stanovil společně s probačním úředníkem.

Domácí vězení

Domácí vězení je ustanoveno v novém trestním zákoně s působností od 1. 1. 2010, jako nová alternativa k trestu odnětí svobody. Podle Ministerstva spravedlnosti je tento trest vhodný kvůli nedostatku financí v justici a i vzhledem k přeplnění věznic (7). Tento trest se ukládá pachatelům, u kterých se má za to, že jiný trest není potřeba. Může se ukládat společně s jinými tresty až na dobu dvou let a může jej ukládat pouze soud. Trest domácího vězení spočívá v tom, že se odsouzený musí zdržovat ve svém obydlí na určité adrese od 20 hodin do 05 hodin, pokud mu v tom nebrání např. výkon povolání, nebo onemocnění, v jehož důsledku musel být ošetřen ve zdravotnickém zařízení (25). V tomto trestu hraje Probační a mediační služba klíčovou roli. Jejím úkolem je provádět namátkou kontrolu odsouzeného, reintegrační činnosti a také zajišťovat podmínky pro uložení tohoto trestu (7).

Plánem je, že od roku 2011 se bude používat elektronický kontrolní systém (7).

Pokud soud tento trest ukládá, stanoví také náhradní trest odnětí svobody, který bude použit v tom případě, že odsouzený nedodrží stanovené podmínky.

Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody

Tuto alternativu k trestu odnětí svobody upravuje trestní zákoník v § 81. Soud může tento trest uložit, jestliže uvážil všechny okolnosti týkající se pachatele a jeho života a má důvodně za to, že tento trest postačí, aby působil na odsouzeného. Soud vynese rozsudek a uloží trest odnětí svobody, ale výkon trestu odloží. Odloží ho do

doby, po kterou bude odsouzený v podmínce. Takto lze odložit trest jehož výše nepřesahuje tři roky a podmínka může trvat od jednoho do pěti let. K tomuto trestu mohou být uloženy další opatření, povinnosti a také, aby pachatel nehradil škodu, kterou způsobil.(25). Tato přiměřená opatření a povinnosti a jejich výkon kontroluje Probační a mediační služba, která by měla být v součinnosti se soudem.

U tohoto trestu se předpokládá, že bude působit výchovně a že soudem určené podmínky a povinnosti budou mít dostatečný vliv na pachatele a tím bude naplněn i účel trestu.

Podmíněné odsouzení končí tím, že se podmíněně odsouzený po celou zkušební dobu choval řádně a splnil uložené podmínky a povinnosti – soud vysloví, že se osvědčil, nebo soud rozhodne, že pachatel trest vykoná. Soud také může ponechat podmínku i přesto, že odsouzený zadal příčinu k výkonu trestu odnětí svobody a může:

- a) stanovit nad odsouzeným dohled
- b) prodloužit zkušební dobu, která ale nesmí přesáhnout maximální hranici pěti let a nesmí ji prodloužit o více než dva roky
- c) stanovit dosud neuložená opatření a povinnosti (25).

Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody s dohledem

Je upraven v trestním zákoně § 84. Soud uloží nad podmíněně odsouzeným dohled, je-li třeba zvýšeně sledovat a kontrolovat pachatele.

Zkušební doba je u tohoto trestu stejná jako u podmíněného odkladu výkonu trestu odnětí svobody, tzn. jeden až pět let. Dohled je třeba vykonávat po celou zkušební dobu a vykonávají ho úředníci Probační a mediační služby. I zde může soud uložit další přiměřená omezení a povinnosti.

Tento podmíněný odklad s dohledem také končí tím, že se buď odsouzený osvědčí, jinak soud rozhodne, že trest vykoná. I zde může výjimečně dojít k ponechání podmíněného odsouzení s dohledem, i když byl dán důvod pro vykonání trestu. V tomto případě soud může uložit další omezení a povinnosti nebo prodloužit zkušební dobu § 86 (19,25).

Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Podmíněně propustit může soud odsouzeného po výkonu poloviny uloženého trestu nebo po rozhodnutí prezidenta České republiky a to, jestliže odsouzený splnil své povinnosti, polepšil se a dá se od něj nadále očekávat, že povede řádný život nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného (25).

Soud může odsouzeného propustit i dříve, pokud svým vzorným chováním dokázal, že dalšího výkonu trestu potřeba není nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky o zmírnění trestu. Dále se také posuzuje, zda pachatel nastoupil včas do výkonu trestu a zda odčinil škodu nebo další újmu, kterou způsobil.

Až po dvou třetinách výkonu trestu odnětí svobody mohou být podmíněně propuštěni ti odsouzení, kteří spáchali např. trestný čin vraždy, zabití, těžkého ublížení na zdraví, obchodování s lidmi, zbavení osobní svobody, pohlavního zneužití, obecného ohrožení, vydírání atd.

Nejméně po dvaceti letech může být podmíněně propuštěna i osoba odsouzená k trestu odnětí svobody na doživotí.

U všech závisí na závažnosti trestného činu, který spáchali, na tom, jak se ve výkonu trestu chovali, jestli je možné jejich polepšení a na jejich další nebezpečnosti pro společnost.

Při podmíněném propuštění bude soudem stanovena zkušební doba od jednoho do sedmi let, také může být nad propuštěným stanoven dohled a stanovení povinností a opatření. Soud také uloží, aby se odsouzený zdržoval v určených hodinách ve svém obydlí (nesmí být uloženo déle než na jeden rok) nebo aby vykonal práce ve prospěch obcí (ve výměře od 50 do 200 hodin) nebo aby složil určenou peněžní částku na pomoc obětem trestné činnosti (v hodnotě od 2 000 do 10 000 000 Kč.)

Ochranné léčení

Ochranné léčení se ukládá především osobám, které spáchaly trestný čin nebezpečný pro společnost, ale pro jejich zmenšenou přičetnost je není možné stíhat, a také pachatelům kteří užívají návykové látky a trestný čin spáchali po jejich užití. Ochranné léčení může být ústavní nebo ambulantní a trvá nejdéle dva roky, pokud léčba v této době není ještě ukončena, soud může ochranné léčení prodloužit i opakovaně, ale vždy jen nejdéle o dva roky. V rozhodnutí o ukončení ochranné léčby uloží soud odsouzenému dohled až na dobu pět let. Tento dohled vykonávají úředníci Probační a mediační služby (25).

Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Pokud se pachatel dopustil úmyslného trestného činu v souvislosti s návštěvami takových to akcí, může soud uložit zákaz až na deset let. Tento trest spočívá v tom, že se odsouzenému zakazuje účast na těchto akcích po dobu, kterou mu určil soud. Cílem tohoto trestu je eliminovat násilné chování diváků těchto akcí.

Tento trest zavedl nový trestní zákoník. Jde o účastníky fotbalových, hokejových a jiných sportovních utkání, koncertů apod.

Kontrolu nad plněním tohoto trestu vykonává Probační a mediační služba společně s Policií České republiky a s pořadateli takto zakázané akce. Odsouzený je povinen plnit programy např. sociální výcvik převýchovy, poradenství apod. Odsouzený s probačním úředníkem si společně stanoví probační plán, který je nastaven podle rozhodnutí soudu a zohledňuje i sociální prostředí pachatele (25).

1.2.3 Probační dohled

Je podstatou probace. Z počátku byl dohled vykonáván náhodně vybranou osobou (rodičem apod.), poté to byli členové z organizací, ale také pouze dobrovolní a v dnešní době jsou to zaměstnanci státního orgánu, kteří dohled vykonávají jako své povolání (17).

O probačním dohledu rozhoduje soudce, nebo státní zástupce. Základem je pravidelný a osobní kontakt s úředníkem Probační a mediační služby, povinnost spolupracovat na vytvoření a následném plnění probačního plánu, na dodržování podmínek, které mu byly stanoveny soudem nebo vyplývají ze zákona. Probační dohled může být stanoven i mladistvému jako jedno z výchovných opatření. Dalšími jsou: stanovení probačního programu, výchovné povinnosti, výchovná omezení a napomenutí s výstrahou. Probační dohled u mladistvého znamená pravidelné sledování mladistvého v rodině, jeho chování a působení rodičů na něj, kontrola dodržování probačního programu a výchovných omezení a opatření uložených mladistvému a pozitivní vedení ze strany probačního úředníka(10).

Dospělý i mladistvý pachatel je povinen spolupracovat s probačním úředníkem takovým způsobem, který mu probační úředník stanoví a spolupracovat na plnění probačního plánu. Dostavovat se k probačnímu úředníkovi ve lhůtách, které byly stanoveny a informovat ho o změně bydliště, o zdroji obživy, dodržování soudem stanovených povinnostech a opatřeních. K povinnostem probačního úředníka patří, aby dodržoval stanovený probační plán a být mu nápomocen v jeho záležitostech, vést ho k tomu, aby vedl řádný život a aktualizovat probační plán s přihlédnutím k pachatelově sociální situaci.

Pokud pachatel závažně nebo opakovaně poruší stanovené podmínky, povinnosti a opatření, oznámí to probační úředník předsedovi senátu soudu, který dohled nařídil. Probační úředník vypracuje hodnocení o průběhu výkonu dohledu, o dodržování podmínek, povinností a opatření a o tom, jak je plněn probační plán a tímto hodnocením informuje předsedu senátu soudu, kterým byl dohled uložen.

Probační dohled se uskuteční pokud bylo rozhodnuto:

- a) o propuštění obviněného z vazby za současného vyslovení dohledu,
- b) o podmíněném zastavení trestního stíhání,
- c) o podmíněném upuštění od potrestání s dohledem,
- d) o podmíněném odsouzení, včetně podmíněného odsouzení s dohledem,
- e) o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, včetně podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody za současného vyslovení dohledu nebo
- f) o uložení trestu obecně prospěšných prací nebo trestu zákazu pobytu za současného vyslovení přiměřených omezení a přiměřených povinností (25).

Účelem dohledu, pokud jde o mladistvého je: (zák.218/2003, § 16)

- a) sledování a kontrola chování mladistvého, zaměřená na zajištění ochrany společnosti a snížení možnosti opakování trestné činnosti,
- b) odborné vedení a pomoc mladistvému s cílem zajistit, aby v budoucnu vedl řádný život (13,28).

1.2.4 Probační program pro mladistvé

Podle § 17 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže se probačním programem rozumí zejména program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační, nebo jiný vhodný program, který rozvíjí sociální dovednosti a osobnost mladistvého. Může být stanoven i různý režim omezení, aby se mladistvý vyhnul chování, které je v rozporu se zákonem, k podpoře sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi ním a poškozeným. Tyto programy schvaluje Ministerstvo spravedlnosti.

Probační program může být uložen, jestliže

- a) je vhodný vzhledem k potřebám mladistvého a zájmům společnosti,
- b) je mu poskytnuta dostatečná možnost seznámit se s obsahem probačního programu a
- c) mladistvý souhlasí se svou účastí na něm (28).

Dohled nad výkonem probačního programu má na starost probační úředník. Pokud bude probační program ukončen, podá o tom probační úředník neprodleně zprávu soudu nebo státnímu zástupci

Probační program je jedním z výchovných opatření, která mohou být uložena mladistvému.

1.2.5 Parole

Je specifickou formou probace. Pomáhá odsouzeným, kteří byli podmíněně propuštěni z výkonu trestu odnětí svobody, aby byli opět včleněni do běžného života. Zároveň se snaží chránit společnost tím, že na propuštěného dohlíží probační úředník. Probační pracovník může na žádost odsouzeného docházet do věznice ještě před podmíněným propuštěním a připravuje podklady pro propuštění apod. Probační úředník musí zhodnotit všechna rizika, která souvisejí s propuštěním odsouzeného na svobodu, poté soudu doporučí nebo naopak nedoporučí propuštění na svobodu (10).

Jak bylo výše popsáno, odsouzený *může požádat* probačního úředníka o spolupráci. To znamená, že bylo upuštěno od nucené resocializace k resocializaci nabídnuté. Nabídnutá resocializace je především pro ty odsouzené, kteří chtějí a nebrání se znovuzачlenění do společnosti, mají zájem navštěvovat nějaké programy, rekvalifikaci, léčebné programy apod.

Stále zde ale zůstává část pachatelů, kteří společenské normy odmítají nebo nejsou schopni je přijmout. I přes to se ve většině publikací dočteme, že alternativní formy trestů jsou užitečnější a mají svá pozitiva.

Parole bylo s Probací druhou nejvytíženější oblastí v rámci vykonávacího řízení s celkovým počtem 4 708 případů (11).

1.3 Mediace

Mediace je odvozena z latinského slova „medius“, které v překladu znamená střední, prostřední, ale také nestranný a nerozhodný.

Řízení před soudem je upravené zákonem a dalšími právními předpisy, dispozice účastníků s tímto řízením je významně omezena. V mediaci si právo rozhodnout nechávají příslušné strany (8).

Je to vlastně mimosoudní řešení konfliktů za pomoci třetí strany, které je Probační a mediační službou poskytováno bezplatně. S mediací, tedy s řešením konfliktu, musí souhlasit obě strany, tzn. pachatel i poškozený. Mediaci zprostředkovává nestranný odborník – mediátor. Jeho úkolem je mediaci řídit a zachovat si stejný přístup k oběma stranám, může poskytovat i cenné rady v tomto řízení a pomáhá nalézt vhodné řešení (12).

Důležité je, aby se mediátorovi dostaly všechny důležité podklady o případu, který bude řešen (15).

Mediace je také alternativou k trestnímu právu ve smyslu řešení konfliktu, který je spojen s trestným činem a tento konflikt se snaží vyřešit. Mediace má trestněprávní význam, i když není klasickým trestně právním institutem. Za určitých podmínek může vést k upuštění od potrestání nebo narovnání. Těmito podmínkami mohou být např. uzavřená dohoda mezi poškozeným a pachatelem, která může vést k narovnání nebo projevená snaha pachatele a lítost nad trestným činem, který spáchal (20). Rozhodnutí je ale vždy v pravomoci příslušného státního orgánu.

Její výsledky mohou vytvářet předpoklady pro uplatnění některé z hmotně právních alternativ, ale nelze ji považovat za trest. Soudu jsou předkládány konečné výstupy z mediace na základě kterých může být rozhodnuto (6).

Úředníci PMS zjišťují informace o obviněném a o všech osobách zúčastněných. Zjišťují také stanovisko obviněného a tím ulehčují práci soudu. Přípravují podklady soudu v přípravném řízení.

Tabulka č. 2 Evidování v rámci přípravného řízení

Nově evidování celkem	25 851	100%
Evidování v rámci přípravného řízení	5 312	20,5%

Zdroj: PMS ČR

1.3.1 Historie mediace

Podíváme-li se na filozofii, zjistíme, že se již Sokrates pokoušel řešit problém pomocí dialogu tzv. „Sokratovou metodou.“ Platon dále rozvedl metodu, kde je odkrývána pravda pomocí dialogu.

Kořeny mediace se tedy objevují již ve starověku. Pomáhala řešit problémy uvnitř komunit. Ve starověkém Řecku existovalo rozhodčí řízení, které mělo některé společné prvky s nynější mediací.

Když občan dosáhl šedesátého roku života, musel přijmout funkci rozhodce, který v takových sporech rozhodoval. Pomocí mediace se také řešily trestné činy ve středověku. Okolo roku 1300 byly do práva začleňovány nové aspekty např. lidská psychika, okolnosti, které vedly ke spáchání trestného činu, příčiny spáchání trestného činu. V podstatě je to snaha řešit trestný čin způsobem, který je vhodný jak pro pachatele, tak i pro rodinu oběti (poškozeného) a celou společnost.

Koncem 60. let se začala mediace rozvíjet jako metoda a bylo na ní hleděno z různých oblastí. Cílem všech oblastí bylo šířit mediaci jako alternativní řešení sporů. Mediace se stále rozšiřovala a začala se dostávat do více oblastí. např. ekologické konflikty, institucionální konflikty, osobní urážky, pojištění, komunitní konflikty, politické konflikty. V poslední době se šíření mediace ještě urychlilo (4).

Mediační služba je nejvíce rozšířená v USA, Kanadě, Francii, Německu a Velké Británii.

Mediace jako metoda se dá využít v mnoha oblastech. Některými z nich jsou například : mediace v rodinných konfliktech (mediace rodinná a rozvodová), mediace v sousedských konfliktech, mediace v konfliktech na pracovišti, mediace při konfliktech ve škole, mediace a sociální práce, mediace v právu apod.

1.3.2 Principy mediace

Základními principy mediace, bez kterých by nemohla být použita, jsou:

Dobrovolnost

Obě strany jak poškozený, tak i obviněný musejí dát souhlas k mediaci a také může kterákoli ze stran z mediace odstoupit.

Důvěra

Informace získané prostřednictvím mediace musí zůstat důvěrné a obě strany to musí vědět a důvěřovat mediátorovi. Důležitá je také důvěra ve schopnosti a zkušenosti mediátora i to, že mediátor je skutečně nestranný a nezastupuje zájem žádné ze stran. Zmiňována je i důvěra mezi klienty navzájem.

Spolupráce

Klienti se musí dohodnout na mediaci a spolupracující vztah je také výsledkem mediace. Prostředkem spolupráce je společný cíl, který chtějí strany dosáhnout. Ke spolupráci také patří pochopení postoje druhé strany, vstupuje realita odlišných názorů. Mediátor pomocí různých technik napomáhá pochopení postojů a odlišností obou stran.

Neutralita

Mediátor musí zůstat nestranný a nepřiklánět se ani k jedné ze stran. Pokud mediátor není schopen zachovat neutralitu, je nucen z mediace odstoupit. Mediátor nesmí stranám vnucovat své názory, ale pomoci najít stranám své vlastní východisko.

V některých situacích je velmi těžké zachovat si nestranný postoj, zejména v případech kdy se jedná o mediaci v trestném činu (4).

Mediátor se zabývá procesem, ale klienti se zabývají věcnou stránkou. To dává mediátorovi možnost na řešení hledět z dálky a posoudit, zda jsou tato řešení vhodná, zda nejsou v rozporu se zákonem apod. Mediaci také poskytuje možnost vyjádřit pocity, emoce a očekávání (16).

1.3.3 Mediaci v trestním řízení

S tímto novým prvkem přišlo Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici (18).

Předmětem mediace jsou hlavně méně závažné trestné činy (např. krádež, ublížení na zdraví u autonehody, apod. Mediaci může probíhat po celou dobu trestního řízení i po rozhodnutí soudu. Mediaci tedy nelze chápat, že jejím jediným cílem je dosáhnout odklonu od trestního řízení, ale soustředí se na celý proces mediace mezi stranami. Zabývá se lidskou stránkou a zahrnuje psychologii, sociologii a jiné disciplíny.

Pokud jde o mediaci v trestním řízení, jsou zde strany jasně určeny. Od zahájení procesu mediace je jasné, kdo je pachatel a kdo je poškozený. Pokud se obviněný chce účastnit mediace, je nutné, aby přiznal svou vinu a spolupodílel se na odstranění následků, které trestný čin má. Poznává i jak trestný čin působil na oběť, která přestává být anonymní, setkávají se tváří v tvář. Když pachatel vysvětlí své chování a přebere za něj odpovědnost, může konflikt mezi ním a obětí skončit (3,21).

K urovnání konfliktu mezi pachatelem, obětí a dalšími subjekty, které jsou trestným činem dotčeny, má vést komunikace. Mediátor tento proces usměrňuje.

Pachatel by si v tomto procesu měl uvědomit svou vinu a jaké důsledky měl trestný čin, který spáchal. Oběť by se měla zbavit pocitu strachu a různých dalších negativních emocí. V žádném případě ale nelze mediaci chápat jako trest. Smyslem mediace je dosáhnout takového výsledku, který bude mít určitý význam pro trestní

řízení, ve kterém je trestný čin řešen, objasnit trestnou činnost, co k ní vedlo a snaha o prevenci další recidivy. Výsledkem mediace je jen doporučení. Mediátor připraví všechny podklady, které získal a připojí k nim i své stanovisko, které obsahuje názor na chování klienta, vlastní doporučení.

Pokyn pro zahájení mediace mohou dát orgány činné v trestním řízení, rodinní příslušníci, obviněný i poškozený a další (2,6). Mediátor také vyjednává výši škody, pokud jde o narovnání podle § 309 a také může být pověřen zjišťováním informací o obviněném.

Tabulka č. 3 Typ podnětů k zahájení činnosti PMS v rámci přípravného řízení u dospělých klientů

	Rok 2009	V %
Policejní orgány	583	19,3%
Státní zastupitelství	869	28,8%
Soudy	806	26,7%
Klient-obviněný , odsouzený	714	23,7%
Klient – poškozený	18	0,6%
Ostatní	29	1%
Celkem	3010	100%

Zdroj: PMS ČR

1.3.4 Účastníci

Jak bylo již výše zmíněno, účastníky jsou pachatel, poškozený a mediátor. Dále to mohou být také právní zástupce, rodinní příslušníci, kurátoři i další osoby. Tyto osoby se mohou zúčastnit mediace pouze se souhlasem poškozeného a obviněného. Mediace je nabízena jako možnost. Probační a mediační služba pošle pozvánku k úvodní konzultaci (jak poškozenému, tak obviněnému). Obsahuje sdělení, kvůli jakému trestnému činu je

pachatel stíhán, že spolupráce s PMS může vést k urovnání následků trestného činu a nahrazení vzniklé škody a že výsledky mohou být zohledněny i v rozhodnutí apod. Obviněný má tak možnost ukázat svou dobrou vůli a poškozený může dát průchod svým citům a naději na kompenzaci. Dalším přínosem je, že při mimosoudním rozhodnutí mají pachatelé stále čistý rejstřík. Po rozhodnutí jedné ze stran může být mediace ukončena a lze pokračovat ve standardním trestním řízení (12).

1.3.5 Mladiství

Tato agenda je zajišťována dle zákona 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže. Na střediscích PMS působí specialisté pro práci s dětmi a mladistvými a proto tato agenda tvoří specifickou činnost Probační a mediační služby. V této agendě je vhodné vstupovat do případů co nejrychleji. PMS nabízí možnost pomoci již v přípravném řízení, a to jak pachatelům (mladistvým), poškozeným, ale i jejich rodinám. PMS nabízí prostřednictvím mediace vyřešit konflikt, který nastal. Výsledek mediace lze zohlednit v dalším průběhu řízení. PMS nabízí vhodné programy pro mladistvého a také výchovné programy.

V rámci práce s dětmi je nutné se zaměřit nejen na mladistvého a jeho rodinu, ale také spolupracovat s výchovnými institucemi a s oddělením sociálně právní ochrany dětí (9).

Cílem PMS je v přípravném řízení usilovat o odklonění trestního stíhání a stanovení opatření, která budou mít dostatečný výchovný vliv. Výchovná opatření lze uložit mladistvému, proti kterému se řízení vede, již v průběhu řízení před rozhodnutím soudu, ale pouze s jeho souhlasem.

Úvodní konzultace se zúčastní obviněný i poškozený, jejich zákonní zástupci nemusí být přítomni. Stejně jako u dospělých klientů provádí mediátor kroky k vyřešení konfliktu, k otázce náhrady škody, aby si obviněný uvědomil svou vinu a co svým činem způsobil, aby se aktivně zapojil do řešení vzniklé situace a dal najevo, že svého chování lituje. Pokud budou uložena některá výchovná opatření, úředník Probační a

mediační služby kontroluje jejich výkon a následně podává informace státnímu zástupci nebo soudu o působení těchto výchovných opatření na mladistvého a tak vyjádří svůj názor, jestli pokračovat v tomto opatření nebo ho změnit na jiné. Státní zástupce nebo soudce poté zhodnotí aktivní zapojení mladistvého, přihlédnou k osobě obviněného a také k tomu, jak se účastníci domluvili na způsobu nápravy.

Tabulka č. 4 Počet evidovaných v rámci přípravného řízení a řízení před soudem - mladiství

Počet nových případů celkem	2293
Z toho zprostředkování řešení konfliktu	1931

zdroj: PMSCR

1.3.6 Průběh mediacce

Po té, co jsou oběma stranám zaslány pozvánky, zúčastní se úvodní konzultace každá strana zvlášť. Na této konzultaci je důležité zjistit stanovisko obou stran, jestli se vůbec chtějí zúčastnit mediacce, jejich pohled na trestný čin. U obviněného je nutné zjistit, zda je ochoten převzít zodpovědnost za svůj čin až po té se může konat schůzka i s poškozeným. Oběť trestného činu se může také vyptávat obviněného na skutečnosti, které se trestného činu týkají. Pro oběti je to důležité, protože zločin v nich vyvolá mnoho otázek např. motiv pachatele, proč právě já apod. (21).

Podle L. Holé (2003, s 155) může mít mediacce tuto strukturu:

1. *Představení mediátora a dalších přítomných*
2. *Seznámení účastníků konfliktu s povahou procesu mediacce a jejím průběhem, stanovení pravidel a objasnění role mediátora*
3. *Stručná charakteristika konfliktu*

4. *Úvodní slovo poškozeného zaměřené na prožívání průběhu trestného činu, jeho důsledky, pocity, materiální škody atd.*
5. *Úvodní slovo obviněného, jeho příběh konfliktu a reakce na slova poškozeného.*
6. *Stanovení potřeb a zájmů obou stran*
7. *Konstruktivní vyjednávání zaměřené na řešení konfliktu*
8. *Sepsání dohody o urovnání konfliktu, popř. sumarizace průběhu jednání*
9. *Kontrola plnění dohody (4).*

1.3.7 Odklony od standardního trestního řízení

Jsou alternativním způsobem řešení trestního konfliktu (mimosoudním) a uplatňují se prostřednictvím mediace. Jsou spojeny se zastavením trestního stíhání. Tyto odklony lze uplatňovat již v přípravném řízení.

Tyto odklony upravuje trestní řád v § 309 a § 307 a je to narovnání a podmíněné zastavení trestního stíhání. Uplatňují se tehdy, kdy je trestný čin projevem konfliktu mezi poškozeným a obviněným a není nutné trvat na nějakém trestním postihu **(13)**.

Úředník Probační a mediační služby může být pověřen zjišťováním informací o obviněném a vytváření podmínek pro to, aby bylo schváleno narovnání, nebo podmíněné zastavení trestního stíhání. Rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání a o schválení narovnání se evidují v Rejstříku trestů.

Podmíněné zastavení trestního stíhání ani narovnání nelze považovat za odsuzující rozsudek. I poté, co rozhodnutí nabude právní moci, pohlíží se na obviněného jako na nevinného.

Podmíněné zastavení trestního stíhání § 307 TR

Trestní stíhání může být soudem nebo státním zástupcem zastaveno, jestliže za trestný čin spáchaný obviněným nepřevyšuje trest odnětí svobody pět let, obviněný se zastavením trestního stíhání souhlasí, k činu se doznal a nahradil škodu, která byla trestným činem způsobena nebo s poškozeným o této náhradě uzavřel dohodu. Zároveň bude obviněnému stanovena zkušební lhůta v délce šest měsíců až dva roky. Pokud obviněný a poškozený mezi sebou uzavřeli dohodu o nahrazení škody, musí ji obviněný během zkušební doby uhradit. Také mu soud může uložit další omezení a povinnosti.

Proti tomuto rozhodnutí může být podána stížnost ze strany obviněného i poškozeného a mohou tím docílit, aby celý případ byl projednáván ve standardním jednání (13). Pokud bude obviněný ve zkušební době vést řádný život, splní jemu určená omezení a povinnosti, rozhodne orgán, který trestní stíhání podmíněně zastavil, že se obviněný osvědčil a tím se trestní stíhání zastavuje. Jinak rozhodne, že se v trestním stíhání pokračuje (27).

Narovnání § 309 TR

V tomto tzv. odklonu od tradičního trestního řízení se stávají hlavními aktéry poškozený a obviněný. Narovnání přichází v úvahu, když jde o trestný čin, kde byla způsobena škoda. I zde mohou být pracovníci Probační a mediační služby pověřeni vytvářet předpoklady pro schválení narovnání, zjistit informace o obviněném o jeho sociálních poměrech.

O schválení narovnání může rozhodnout soud nebo státní zástupce (v přípravném řízení) pokud se jedná o trestný čin, u kterého je stanoven trest odnětí svobody nepřevyšující hranici pěti let, obviněný se přiznal ke spáchání trestného činu pro který je stíhán a toto prohlášení je uděláno svobodně, vážně a určitě, obviněný uhradí škodu spáchanou trestným činem, popřípadě jinak odčiní vzniklou újmu a složí na účet soudu peněžitou částku, která je určena konkrétnímu adresátovi pro obecně prospěšné účely (to jsou např. financování kultury, školství, vědy, ochrany mládeže, na

účely sociální, zdravotnické apod.) a nejméně 50% částky musí být určeno pro oběti trestného činu. Pokud soud považuje tento způsob vyřízení věci za dostatečný, zastaví trestní stíhání. Před vydáním rozhodnutí budou obviněný i poškozený soudem vyslechnuti a budou také zjištěny okolnosti a způsob uzavření dohody o narovnání. Soud zjistí, zda byla dohoda uzavřena dobrovolně a zda účastníci se schválením narovnání souhlasí. Obviněného vyslechně, zda si je vědom důsledků, které bude mít schválení narovnání.

Proti tomuto rozhodnutí mohou obviněný i poškozený podat stížnost, která má odkladný účinek (27).

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo zjistit jaká je informovanost veřejnosti o existenci Probační a mediační služby a zda je veřejnost informovaná o službách, které Probační a mediační služba nabízí a zda tyto služby považuje za přínosné.

2.2 Hypotézy

Hypotéza 1. Veřejnost je informovaná o službách Probační a mediační služby.

3. METODIKA

3.1 Použité metody a techniky sběru dat

Ke sběru dat v bakalářské práci byl zvolen kvantitativní a kvalitativní výzkum. V kvantitativním výzkumu byla použita metoda dotazníku. Dotazník je nejčastěji používanou metodou kvantitativního výzkumu (14). Dotazník obsahoval 11 otázek, které byly vytvořeny podle potřeb výzkumu (příloha 1). Respondenti odpovídali na uzavřené a polouzavřené otázky. U otázek 5, 9, 10, a 11 měli respondenti prostor k vyjádření vlastního názoru na danou problematiku.

Z otázek číslo 1-3 jsem získávala osobní údaje, jako je pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání. Snažila jsem se dotazníky rozdat co nejširšímu spektru jak ve vzdělání, tak i u věku. Otázka 4 obsahovala krátkou definici Probační a mediační služby pro ty respondenty, kteří ji neznají, ale aby i přesto mohli pokračovat ve vyplňování dotazníku. Otázka 7 zjišťovala, zda respondenti vědí pod jaké ministerstvo Probační a mediační služba spadá, byla to jediná otázka, na kterou existovala správná odpověď.

V kvalitativním výzkumu byla použita metoda obsahové analýzy dat ze spisové dokumentace Probační a mediační služby. Bylo náhodně vybráno 10 spisů zaměřených na přípravné řízení a mediaci, ze kterých jsem se snažila zjistit o jakého klienta šlo, jestli byl dospělý nebo mladistvý, kdo dal podnět k zahájení činnosti mediačního úředníka, jakého provinění se dopustil a jaký byl výsledek mediace a rozhodnutí soudu. Záměrně jsem vybrala spisy z roku 2007, 2008 a 2009, aby bylo dostatečná časová lhůta pro jejich uzavření.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor byl tvořen 150 respondenty. Zúčastnilo se ho 61 mužů a 89 žen. Výzkum probíhal v Severních a Jižních Čechách. Mým cílem bylo získat respondenty z různých věkových skupin, i co se týče vzdělání, abych získala co nejvíce validních informací.

Dotazníků bylo rozdáno 200 a vrátilo se 150. Návratnost je tedy 75%.

Dotazníky jsem rozdávala osobně a výzkum probíhal od prosince 2009 do února 2010.

Výsledku šetření jsem zpracovala a uvádím je v grafech.

Spisová dokumentace mi byla poskytnuta od střediska Probační a mediační služby v Českých Budějovicích a výzkum probíhal v březnu 2010.

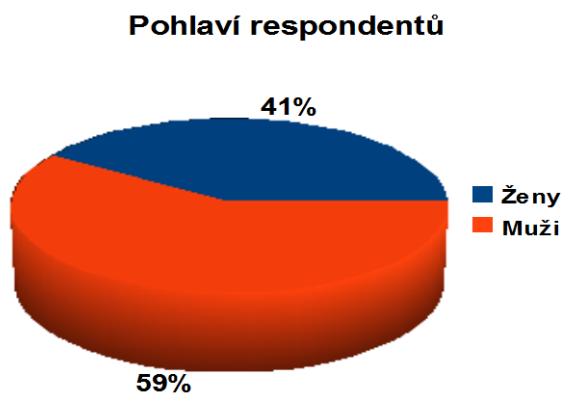
3.3 Zpracování dat

Data byla zpracována v programu Excel 2007 a jsou uvedena v grafech.

4. VÝSLEDKY

4.1 Výsledky dotazníků rozdaných veřejnosti

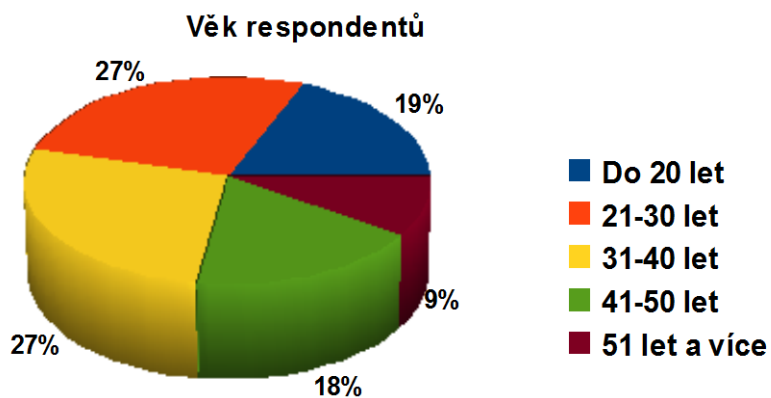
Graf č. 1 k otázce číslo 1. Pohlaví respondentů.

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 150 respondentů (100%) bylo 89 (59%) žen a 61 (41%) mužů.

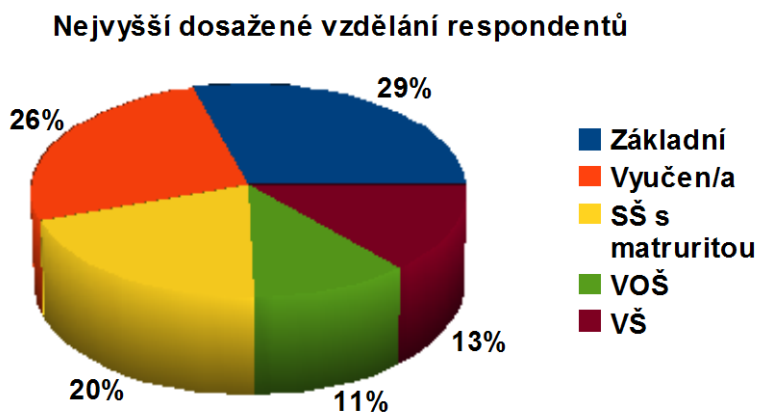
Graf č. 2 k otázce č. 2 Věkové rozdělení respondentů.

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 150 respondentů je 28 respondentů (19%) ve věku do 20 let, 41 respondentů (27%) ve věku 21-30 let, 40 respondentů (27%) ve věku 31-40 let, 27 respondentů (18%) ve věku 41-50 let a 14 respondentů (9%) ve věku 51 let a více.

Graf č. 3 k otázce č. 3 Dosažené vzdělání

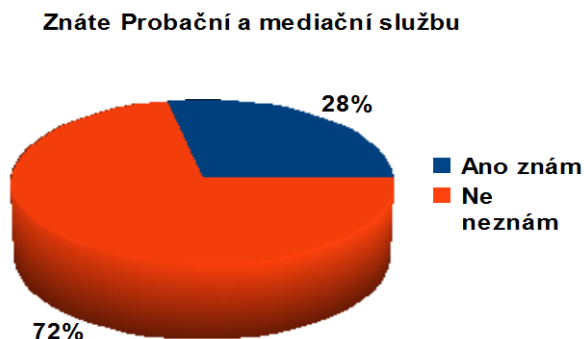

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 150 respondentů 44 (29%) absolvovalo základní školu, 39 respondentů (26%) je vyučeno, 30 respondentů (20%) vystudovalo střední školu s maturitou, 17 respondentů (11%) má vyšší odborné vzdělání a 20 respondentů (13%) má vysokoškolské vzdělání.

Graf č. 4 k otázce č. 4 Informovanost o činnostech PMS

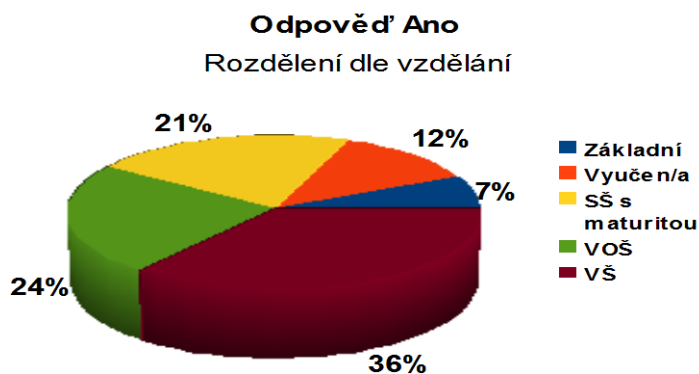
U této otázky jsem se respondentů ptala, jestli znají Probační a mediační službu. Součástí této otázky byla i krátká definice Probační a mediační služby zpracovaná podle zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě.

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 150 respondentů odpovědělo na tuto otázku 42 Ano (28%) a 108 respondentů odpovědělo Ne (72%).

Graf č. 5 Respondenti, co znají PMS, rozdělení dle vzdělání

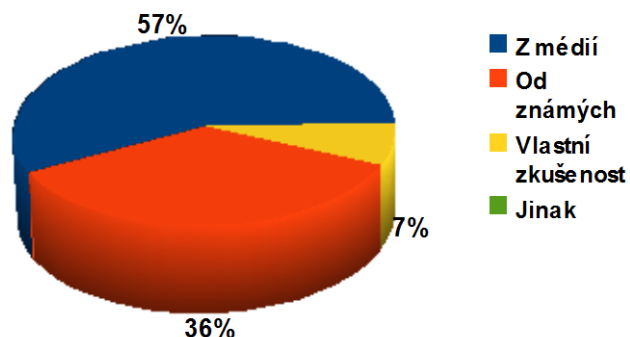

Zdroj: vlastní výzkum

Z celkového počtu 42 respondentů odpověděli ano-3 respondenti (7%) se základním vzděláním, 5 (12%) respondentů bylo vyučených, 9 (21%) s maturitou, 10 (24%) s vyšším odborným vzděláním, největší počet kladných odpovědí 15 (36%) bylo mezi respondenty s vysokoškolským vzděláním.

Graf č. 6 k otázce č 5. Odkud mají respondenti informace o existenci PMS

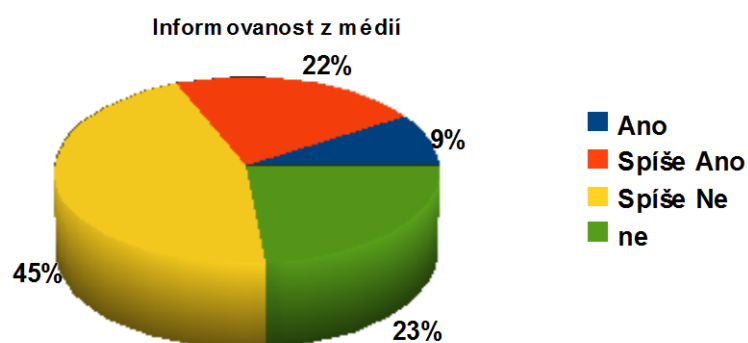
Jak jste se dozvěděli o Probační a mediační službě

Zdroj: vlastní výzkum

Odpovídali mi pouze ti respondenti, kteří v předchozí otázce označili odpověď Ano. Celkem tedy na tuto otázku odpovídalo 42 respondentů. 24 respondentů (57%) ví o PMS z médií, 15 respondentů (36%) se o PMS dozvědělo od známých, 3 respondenti (7%) mají s PMS vlastní zkušenost, odpověď jinak nezaškrtl nikdo.

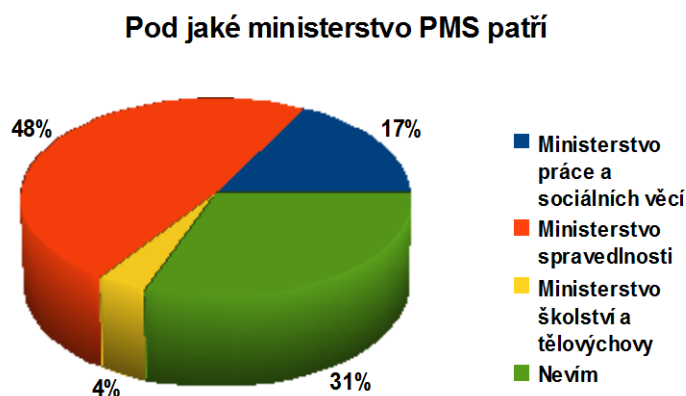
Graf č. 7 k otázce č. 6. Prezentace činností PMS v médiích

Zdroj: vlastní výzkum

Z celkového počtu 150 respondentů odpovědělo Ano, média prezentují činnost PMS dostatečně 14 (9%), Spíše ano odpovědělo 33 (22%) respondentů, Spíše ne odpovědělo 68 (45%) respondentů a Ne odpovědělo 35 (23%) respondentů.

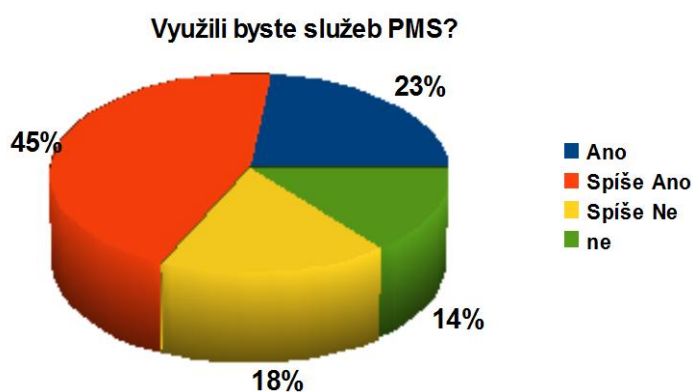
Graf č. 8 k otázce č 7. Znalost ministerstva, pod které PMS patří

Zdroj: vlastní výzkum

Z celkového počtu 150 respondentů odpovědělo 26 (17%) Ministerstvo práce a sociálních věcí, 72 (48%) respondentů odpovědělo Ministerstvo spravedlnosti, 6 (4%) odpovědělo Ministerstvo školství a tělovýchovy a 46 (31%) respondentů neví.

Graf č. 9 k otázce č 8. využívání služeb PMS

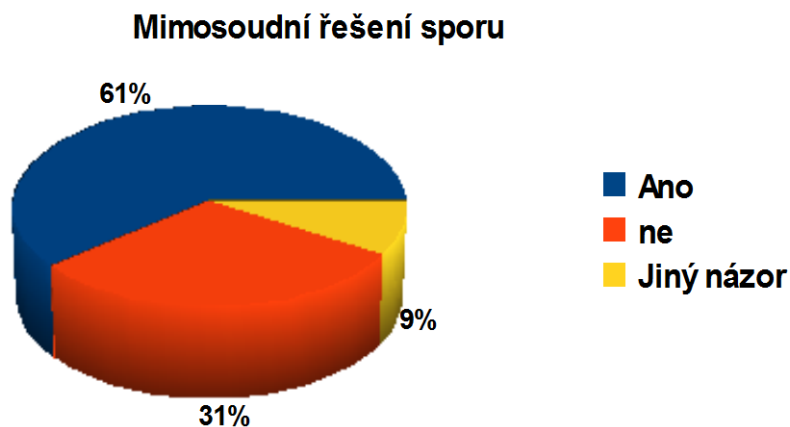

Zdroj: vlastní výzkum

Z celkového počtu 150 respondentů by služeb využilo 35 (23%), Spíše ano odpovědělo 67 (45%) respondentů, Spíše ne odpovědělo 27 (18%) respondentů a Ne odpovědělo 21 (14%) respondentů. U této otázky opět odpovídali všichni respondenti, protože jim byla

k dispozici krátká definice PMS, která podle mého mínění byla dostatečná.

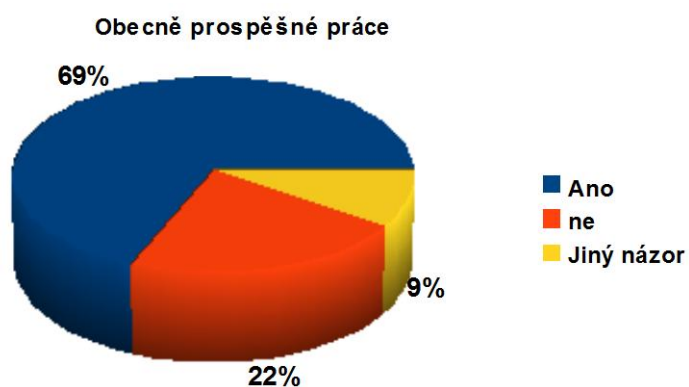
Graf č. 10 k otázce č. 9. Je mimosoudní řešení sporu přínosné?

Zdroj: vlastní výzkum

Z celkového počtu 150 respondentů odpovědělo 91 (61%) Ano, Ne odpovědělo 46 (31%) respondentů a 13 respondentů (9%) má jiný názor.

Graf č. 11 k otázce č. 10 Jsou Obecně prospěšné práce přínosné jako alternativa k trestu odnětí svobody?

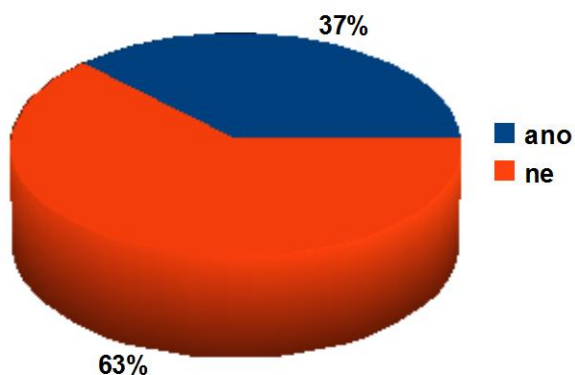

Zdroj: vlastní výzkum .

Z celkového počtu 150 respondentů považují OPP za přínosné 103 (69%), 33 (22%) respondentů tento alternativní trest za přínosný nepovažuje a 14 (9%) má jiný názor.

Graf č. 12 k otázce č. 11 Víte jaké druhy práce se dají zahrnout do trestu OPP?

Druhy prací v trestu OPP

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 150 respondentů 94 (63%) respondentů odpovědělo Ne nevím a 56 (37%) odpovědělo Ano a tito respondenti také uvedly svůj názor. Uvedený názor se shodoval s realitou v 80% , 45 respondentů z celkových 150 odpovědělo správně. Zbylé odpovědi 11 respondentů byly nesprávné.

4. 2 Obsahová analýza dat ze spisů Probační a mediační služby.

Spisy jsou z let 2007, 2008 a 2009 a řídí se tedy trestním zákoníkem, který platil do 31. 12. roku 2009

4.2.1 Klient č. 1

Klient se narodil v roce 1990- mladistvý

Podnět k zahájení činnosti PMS byl obdržén od policejního orgánu.

Klient se dopustil provinění krádeže podle § 247 odst. 1 písm. d) trestního zákona. Přisvojil si cizí věc, tím že se jí zmocnil a čin spáchal na věci, kterou měl jiný při sobě. Jednalo se o krádež mobilního telefonu a vzniklá škoda činila 4500 Kč.

Obviněnému byla zaslána pozvánka k úvodní konzultaci na Probační a mediační službu (dále jen PMS). V této pozvánce je uvedeno, že na základě trestního stíhání vedeného Policií ČR ve věci provinění krádeže se PMS obrací na klienta jako na obviněného v této věci. Činnosti PMS mohou směřovat k urovnání následků trestného činu, zejména k nahrazení vzniklé škody, hmotné i morální vůči poškozenému a k obnovení narušených mezilidských vztahů popř. k přípravě pro tzv. zprávu soudní pomoci. Výsledky spolupráce s PMS může státní zástupce zohlednit ve svém rozhodnutí, může např. odstoupit od trestního stíhání, navrhnout či schválit výchovné opatření popř. jinou alternativní sankci.

Obviněný se dostavil společně s matkou na schůzku s mediačním úředníkem. Tam oznámil své stanovisko, že má zájem uhradit škodu a sejít se s poškozeným. Bylo mu tedy navrženo podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 trestního řádu. Obviněný souhlasil, tedy podepsal souhlas s podmíněným zastavením trestního stíhání a byl poučen o všech právních důsledcích takového postupu.

Pozvánka ke konzultaci byla zaslána i poškozenému, který se také dostavil a podepsal souhlas s podmíněným zastavením trestního stíhání a uvedl, že by rád dostal škodu uhrazenou.

Dále se konala společná schůzka, které se zúčastnil obviněný i poškozený. Poškozený přijal omluvu obviněného.

Mediační úředník vydal zprávu před rozhodnutím, která obsahuje : Osobní údaje obviněného i poškozeného, kdy byl klient zaevidován u PMS, osobní a sociální poměry klienta, stanovisko obviněného i poškozeného a stanovisko PMS. V tomto případě stanovisko PMS obsahovalo doporučení k podmíněnému zastavení trestního stíhání, proto, že se domnívá, že podmínky pro postup dle § 307 byly naplněny (klient se zapojil do jednání, omluvil se poškozenému, uhradil škodu).

Okresní soud tedy podmíněně zastavil trestní stíhání a uložil zkušební dobu v délce trvání jednoho roku.

4.2.2 Klient č. 2

Klient se narodil v roce 1985-dospělý

Podnět k zahájení činnosti PMS přišel od policejního orgánu.

Dopustil se trestného činu podle § 257b odst. 1 trestního zákona tedy poškodil cizí věc tím, že ji popsal barvou nebo jinou látkou.

Obviněný způsobil škodu ve výši 1000 Kč tím, že pomaloval autobus MHD. Byla mu zaslána pozvánka k úvodní konzultaci (viz výše). Klient se dostavil a s mediačním úředníkem se domluvili, že následky odstraní a škodu uhradí. Poté mu bylo navrženo podle § 307 trestního řádu podmíněné zastavení trestního stíhání, obviněný souhlasil.

Pozvánka byla zaslána i zástupci Dopravního podniku, kterému poškozený autobus MHD patří. Zástupce DP se také dostavil, navrhl odstranění a uhrazení škody. Obviněný souhlasil a hned druhý den tak učinil.

Obviněný i poškozený podepsali souhlas s podmíněným upuštěním od potrestání a byli poučeni o následcích.

Stanovisko PMS potvrzovalo, že jsou splněny podmínky pro podmíněné upuštění od potrestání (obviněný odstranil i uhradil vzniklou škodu a uhradil také

náklady s ní spojené).

V tomto případě bylo rozhodnuto o podmíněném zastavení trestního stíhání a zkušební doba byla stanovena na 6 měsíců.

4.2.3 Klient č. 3

Klient se narodil v roce 1991- mladistvý

Dopustil se provinění loupeže podle § 234 v jednom případě samostatně a druhém případě spolupachatelství podle § 9 odst. 2 trestního zákona.

Proti jinému použil násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci.

Podnět k zahájení činnosti obdržela Probační a mediační služba od policejního orgánu.

Obviněnému byla zaslána pozvánka, dostavil se k mediačnímu pracovníkovi. Popisuje své jednání jako zkratkovité. Chce spolupracovat s Probační a mediační službou, udělá pro to cokoliv, dále je ochotný uhradit vzniklou škodu a omluvit se za spáchaný čin. Poškozené zaslal omluvný dopis, ve kterém vysvětluje důvody svého jednání apod.

Poté byla zaslána pozvánka i poškozené, kde jí bylo vysvětleno, proč by se měla dostavit na PMS. Aby byla možnost urovnání následků trestného činu, řešení náhrady škody mezi poškozenou a obviněným, také jí bylo vysvětleno, že tato schůzka neznamena, že by se pachatel vyhnul možnému trestu. Poškozená se dostavila na PMS a vypověděla, že se ještě z činu nevzpamatovala. Celou věc nese těžce psychicky. S mediací nesouhlasí, nechce se s obviněným potkat a ani znát jeho totožnost.

Byla uzavřena dohoda o náhradě vzniklé škody. V 1. případě se obviněný bezvýhradně zavazuje k povinnosti nahradit poškozené újmu ve výši 16000 Kč.

V druhém případě se zavazuje uhradit škodu 2300 Kč.

Stanovisko PMS znělo, že vzhledem k charakteristice trestné činnosti nelze uvažovat o odklonu trestního řízení.

Na poškozeného byla podána obžaloba za provinění loupeže podle § 234 odst. 1 trestního zákona dílem formou spolupachatelství § 9 odst. 2 trestní zákon.

Tento případ byl odložen z toho důvodu, že obžalovaný spáchal sebevraždu.

4.2.4 Klient č. 4

Klientka je narozena roku 1992 – mladistvá

Dopustila se provinění výtržnictví podle § 202 odst. 1 trestního zákona a ublížení na zdraví dle § 221 odst. 1 trestního zákona tím, že se poprala s jinou dívkou před diskotékou.

Podnět k zahájení činnosti přišel od Policie ČR.

Obviněné byla zaslána pozvánka, ta se dostavila s otcem. Připouští svou vinu, prý nešlo o plánované napadení. Byla s ní řešena možnost mimosoudního řešení a možnost osobního setkání s poškozenou.

Na pozvání PMS se dostavila i poškozená, která řekla, že po činu špatně spí, trpí depresemi a ambulantně dochází na psychiatrii. Zváží možnost osobního setkání a bude chtít finanční odškodnění.

PMS nenavrhla žádná opatření, obviněná věří že trestní stíhání bude zastaveno, neboť její jednání nenaplnilo znaky provinění.

Na obviněnou byla podána obžaloba pro trestný čin výtržnictví a ublížení na zdraví. Trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno podle § 307 odst. 2 usnesením okresního soudu a zkušební doba byla stanovena na 2 roky.

4.2.5 Klient č. 5

Klientka se narodila roku 1978 – dospělá

Podnět k zahájení činnosti přišel od soudu.

Dopustila se trestného činu podvodu § 250 odst. 1 trestního zákona, tím že uzavřela fiktivní smlouvu o půjčce.

Byla pozvána na PMS. Obviněná je ochotná zaplatit vzniklou škodu v hodnotě 8000 Kč Byla poučena o podmíněném zastavení trestního stíhání, souhlasila s ním a tedy podepsala písemný souhlas.

Poškozený byl také kontaktován a společně uzavřeli dohodu o uznání závazku a o splátkách. Oba byli poučeni o podmíněném zastavení trestního stíhání a o možných následcích.

Usnesením okresního soudu bylo trestní stíhání podmíněně zastaveno a byla stanovena zkušební doba na 8 měsíců. Byla uložena povinnost, aby v průběhu stanovené zkušební doby uhradila způsobenou škodu.

4.2.6 Klient č. 6

Klient se narodil roku 1979 – dospělý

Provinil se spácháním trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 trestního zákona tím, že usnul za volantem, narazil do levé části před ním jedoucího nákladního automobilu a jeho spolujezdec utrpěl rozsáhlá zranění.

Samosoudce vydal trestní příkaz na odnětí svobody v trvání 10 měsíců, výkon trestu se podmíněně odkládá podle § 58 odst. 1, § 59 odst. 1 trestního zákona na zkušební dobu 2 roky, dále trest zákazu činnosti spočívající v řízení motorových vozidel všeho druhu na 18 měsíců §49 odst. 1 trestního zákona. Obviněný podal odpor proti tomuto trestnímu příkazu.

Obhájce navrhl narovnání, nebo podmíněné zastavení trestního stíhání a navrhuje poškozenému i obviněnému navštívit mediačního úředníka, aby jim pomohl konflikty mezi sebou urovnat a poradil jim.

Při schůzce na PMS obviněný svou vinu přiznává, je mu vše líto. Poškozený požaduje 100 tisíc Kč, ale obžalovaný chce dát jen 40 tisíc Kč. Po několika dalších schůzkách se oba domluvili, že obviněný zaplatí 40 tis Kč a poškozený uplatní nároky u pojišťovny. Oba podepsali souhlas s náhradou škody.

Poškozený i obviněný podepsali souhlas s podmíněným zastavením trestního stíhání podle § 307 trestního řádu a byli seznámeni s následky.

Výsledky mediace a další podklady byly předány orgánům činným v trestním řízení.

4.2.7 Klient č. 7

Klient se narodil roku 1979 – dospělý

Podnět k zahájení činnosti byl dán od soudu.

Spáchal trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1 trestního zákona tím že, si присvojil cizí věc, která mu byla svěřena a způsobil tak na cizím majetku škodu.

V inzerci nabídl k prodeji uskladněný nábytek za poloviční ceny, který nepatřil jemu, nýbrž majiteli firmy, u kterého byl obviněný zaměstnán.

Obviněnému i poškozenému byla zaslána pozvánka k projednání trestného činu. Oba se dostavili. Po několika schůzkách se domluvili na úhradě škody. Poškozený požadoval 64 tisíc Kč, což je škoda, na kterou se přišlo při nadcházející inventuře. Obviněnému tato částka přišla příliš vysoká. Na další schůzce bylo s oběma zúčastněnými dohodnuto, že obviněný uhradí částku 5 000 Kč, která byla prokázána v rámci trestního stíhání. Dále oba souhlasí s podmíněným zastavením trestního stíhání podle § 307 trestního řádu. Obviněný uhradil škodu v hotovosti.

Soud rozhodl, že trestní stíhání podmíněně zastaví a stanovil zkušební dobu na 6 měsíců.

4.2.8 Klient č. 8

Klient se narodil roku 1948 – dospělý

PMS byla pověřena zahájením věci policejními orgány.

Klient se dopustil trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 trestního zákona tím, že srazil chodce.

Probační a mediační služba kontaktovala poškozeného s otázkou, zda již má lékařský posudek a zná výši bolestného. Poškozený souhlasí s dohodou, také oznámil, že ho obviněný několikrát kontaktoval a to z toho důvodu, že se s ním chce domluvit na finančním vyrovnání. Poškozený byl v kontaktu s pojišťovnou, která mu uhradí bolestné a po obviněném nic nežádá, považuje nahlášení pojistné události za dostatečný úkon.

Oba souhlasí s dohodou o narovnání podle § 309 trestního řádu. Uzavřeli spolu tedy dohodu o náhradě škody a vzniklé újmy.

Stanovisko PMS zní, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí dle § 309 trestního řádu – narovnání.

Okresním soudem bylo schváleno narovnání.

4.2.9 Klient číslo 9

Klient se narodil v roce 1966-dospělý

Podnět k zahájení činnosti přišel byl dán od soudu.

Obviněný spáchal trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 trestního zákona a trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 trestního zákona a to tím, že v MHD napadl revizora, kterým byl kontrolován, vytrhl mu z ruky svůj občanský průkaz a potvrzení o pokutě a tím mu zranil palec u ruky.

Obviněný se dostavil na Probační a mediační službu po předcházejícím pozvání. Je ochoten se s poškozeným finančně vyrovnat a nevylučuje ani osobní schůzku.

Poškozenému byla vyplacena částka 11 000 Kč z titulu pojištění zaměstnavatele. Pojišťovna, která tuto částku vyplatila, kontaktovala obviněného, aby uvedenou částku uhradil na její účet. Obviněný přislíbil, že tak učiní.

Obviněný i poškozený souhlasí s narovnáním podle § 309 trestního řádu. Uzavřeli také dohodu o náhradě nemajetkové újmy pro účely schválení narovnání ve výši 10 000 Kč.

Stanovisko PMS zní, že byly naplněny podmínky pro schválení narovnání.

Usnesení okresního soudu znělo, že trestní stíhání bylo zastaveno podle § 311 odst.1 trestního řádu.

4.2.10 Klient č. 10

Klient se narodil roku 1990 – mladistvý

Podnět k zahájení činnosti podal probační a mediační službě policejní orgán.

Dopustil se provinění výtržnictví dle § 202 odst. 1 trestního zákona a ublížení na zdraví § 221 odst. 1 trestního zákona a to tím, že přepadl poškozeného, shodil ho z kola způsobil mu zranění.

Probační a mediační služba kontaktovala obviněného na základě trestního stíhání Policií ČR. Při úvodní konzultaci byla obviněnému nabídnuta mediace s poškozeným, ten byl ochoten se s poškozeným setkat a uhradit vzniklou škodu.

Nabídka mediace byla také nabídnuta poškozenému s možností žádat náhradu škody. Ten při konzultaci popsal, co se stalo a že si nabídku mediace nechá projít hlavu.

Na další schůzce se sešli poškozený s obviněným a domluvili se o narovnání ve výši 6 000 Kč. Bylo tedy podepsáno narovnání dle § 309 trestního řádu a dohoda o náhradě vzniklé škody mezi obviněným a poškozeným.

Usnesením okresního soudu bylo trestní stíhání podmíněně zastaveno a zkušební doba byla stanovena na 12 měsíců.

5. DISKUZE

V teoretické části mé bakalářské práce se snažím poukázat a zároveň i vysvětlit některé pojmy, které souvisí s činnostmi Probační a mediační služby. První část jsem věnovala pojmu probace, u kterého zmiňuji jak alternativní tresty tak i tresty jako takové. Alternativní tresty jsou dále vyjmenovány a krátce popsány.

Ve druhé části popisuji mediaci obecně, tak i mediaci přímo specializovanou na trestní řízení. V praktické části jsem se zabývala kvantitativním i kvalitativním výzkumem a výsledky uvádím zde.

5.1 Diskuse ke kvantitativnímu výzkumu

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit informovanost veřejnosti o existenci a činnostech Probační a mediační služby. Kvantitativní výzkum byl proveden v Severních a Jižních Čechách a výzkumný soubor tvořilo 150 respondentů z řad veřejnosti. Výzkum probíhal od prosince 2009 do února 2010 a byl proveden metodou dotazníku, který obsahoval 11 otázek. Pomocí identifikačních otázek 1-3 byly zjištěny některé základní charakteristiky výzkumného souboru, v dalších otázkách jsem zkoumala, jak se respondenti dozvěděli o Probační a mediační službě a jestli znají některé její činnosti.

Zkoumaný vzorek respondentů byl zastoupen ze 41% ženami a zbylých 59% tvořili muži. Věkovou strukturu respondentů ukazuje graf č. 2. Průměrný věk byl 37 let. Dotazníky byly rozdány respondentům od středních škol až po respondenty v důchodovém věku.

Probační a mediační služba existuje v České republice již od roku 2001, kdy byla její činnost ustanovena zákonem č. 257/2000 Sb., s účinností od 1. 1. 2001.

Výsledky zjištěné v této otázce, byly pro mne překvapivé. I přes dobu téměř desetileté existence PMS a se stále se zvyšujícím počtem klientů, který za rok 2009 stoupl o 1,5%

(tzn. 386 případů) pouze 28% respondentů označilo možnost Ano, znám Probační a mediační službu. Pro zbylých 72% byla v dotazníku připravena definice podle výše zmíněného zákona, aby mohli také dále pokračovat v zodpovídání dalších otázek. Tato definice zněla takto:

Činnost Probační a mediační služby upravuje zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě.

Mediace zprostředkovává mimosoudní řešení konfliktu spojeného s trestnou činností mezi pachatelem a poškozeným, pomáhá hledat přijatelné řešení této situace a za cíl si klade urovnat vztahy mezi pachatelem a obětí trestného činu.

Probace zajišťuje alternativní tresty, které nejsou spojené s odnětím svobody (obecně prospěšné práce, domácí vězení apod.), vykonává dohled nad podmíněně propuštěnými a vede je k převýchově.

Nejvíce informovaných respondentů o této organizaci bylo vysokoškolsky vzdělaných a to 36%, naopak nejméně informováni byli respondenti, kteří absolvovali základní školu 7%. Z těchto odpovědí vyplývá, že znalost činností PMS se dá posuzovat i podle vzdělání, čím vyšší vzdělání bylo, tím více informací respondenti měli.

Informovanost z médií – 57% byla nejčastěji označovanou odpovědí a dalším nejvyšším výsledkem byly informace poskytnuté od známých a to 36%. Vlastní zkušenost s činnostmi PMS má 7%.

Grafem č. 7 se snažím poukázat na názory respondentů ohledně informací o PMS získaných z médií. Většina respondentů (45%) se domnívá, že média prezentují činnost PMS nedostatečně, dalších 23% respondentů o PMS z médií neslyšeli. Pouhým 9% se prezentace PMS z médií zdá dostačující.

Otázka č. 8 zjišťuje, zda respondenti vědí, pod jaké ministerstvo PMS spadá. Správně odpovědělo 48% respondentů, kteří označili odpověď Ministerstvo spravedlnosti. Z tohoto šetření dále vyplynul fakt, že všichni respondenti, kteří v otázce č. 4 týkající se informovanosti o PMS označili možnost Ano znám (28%), zvolili zde správnou možnost.

V otázce č. 9 jsem se dotazovala respondentů zda by využili služeb PMS, kdyby se dostali do situace, ve které by jim tato možnost byla nabídnuta. 45% respondentů by

uvažovalo nad touto možností a pouze 14% respondentů by ji nevyužilo.

Probační a mediační služba je pověřena kontrolou a výkonem alternativních trestů i opatření u mladistvých. Jak je uvedeno v Doporučení č. (2000) 22 vydané Výborem ministrů Rady Evropy, tak alternativní tresty by měly zachovávat určitou rovnováhu a to ve smyslu chránění společnosti před trestnými činy na straně jedné a na straně druhé nenarušování lidských práv pachatele. (23)

V dnešní době se objevují snahy o pachatelovo znovuzачlenění a výchovné působení.

U otázky č. 10 mě zajímal názor respondentů na mimosoudní řešení sporu. Většině respondentů (61%) připadá toto řešení přínosné.

V pozvánkách, které PMS zasílá na úvodní konzultaci je uvedeno, že činnosti PMS mohou směřovat k urovnání následků trestného činu, k nahrazení vzniklé škody hmotné i morální(12). Jan Rozum ve svém výzkumu uvádí, že v některých případech se u veřejnosti také setkáváme s názorem, že tresty které následují po trestném činu jsou příliš nízké(15), proto mě u této části výzkumu překvapilo, že celých 61% respondentů považuje mediaci jako přínosnou.

Otázka č. 11 zjišťuje zda respondenti považují za vhodnou alternativu k trestu odnětí svobody obecně prospěšné práce. 69% respondentů považuje obecně prospěšné práce jako přínosnou alternativu naopak jako nepřijatelnou ji považuje 22% respondentů. Kolonka Jiný názor byla často vyplněna s odpovědí, že záleží za jakou trestnou činností budou podobné alternativy ukládány.

Podle trestního zákona by měly být OPP a všechny alternativní tresty ukládány za přečiny (trestné činy s horní sazbou trestu do pěti let) (25). Toto vyplývá i z dalších výzkumů. Ve výzkumu který provedl Institut pro kriminologii a sociální prevenci je uvedeno, že v některých výzkumech, které se zabývají trestem a názory na něj, není většina alternativních trestů uvedena a nabídnuta jako možnost (15). Proto si také myslím, že validní informace o alternativních trestech veřejnost nemá. Alternativní tresty jsou mimo jiné zvýhodňovány i díky svým nižším ekonomickým nákladům.

Na webových stránkách vězeňské služby se dočteme, že věznice jsou naplněny na 111 % . Proto jsou v dnešní době stále více používány alternativní tresty pro pachatele, kterým hrozí krátkodobý trest odnětí svobody. Podle vězeňské služby ČR je ve

věznicích asi 8 000 vězňů, kteří si odpykávají trest odnětí svobody do dvou let (22).

Grafem č. 12 poukazuji na podvědomí respondentů o druzích práce, které jsou zahrnuty v trestu OPP. Ve větší míře (63%), respondenti nevěděli, jaké typy prací se dají zahrnout do OPP. 37% respondentů v této otázce označilo odpověď Ano vím a uvedlo svůj názor. Správně odpovědělo 45 respondentů z celkových 150.

Většina respondentů si u poslední otázky, která směřovala na druhy prací zahrnutých do OPP, pletla obecně prospěšné práce a veřejně prospěšné práce. Nejčastější odpovědi respondentů byly různé výkopové práce, zametání ulic, úprava parků apod.

V kvantitativní výzkumu byla stanovena hypotéza č. 1: Veřejnost je informovaná o službách Probační a mediační služby.

K potvrzení nebo vyvrácení hypotézy č. 1 mě dovedly otázky č. 4, 5, 7, 9, 11.

Podstatnými otázkami v mém dotazníku byly otázky č. 4, 7 a 11. ve kterých jsem se respondentů ptala, jestli znají Probační a mediační službu.

V otázce č. 4. 72% respondentů označilo možnost Ne neznám Probační a mediační službu.

Správnou odpověď na otázku č. 7 pod jaké ministerstvo PMS spadá neznala nadpoloviční většina dotázaných 52% respondentů.

V otázce č. 11 se dotazuji na druhy prací, které se dají zahrnout do trestu OPP. Celých 63 % respondentů odpovědělo, že neví. Zbylých 37 % uvedlo svůj názor, který se shodoval se skutečností v 80%. Z celkem 150 respondentů (100%) odpovědělo tedy správně 30% respondentů.

Na základě vyhodnocení těchto otázek **Hypotéza č. 1 nebyla verifikována.**

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo zjistit jaká je informovanost veřejnosti o existenci Probační a mediační služby a zda je veřejnost informovaná o službách, které Probační a mediační služba nabízí a zda tyto služby považuje za přínosné.

Domnívám se, že cíl práce byl splněn.

5.2 Diskuze ke kvalitativnímu výzkumu - obsahové analýze dat ze spisů Probační a mediační služby

Trestní sazby odnětí svobody se u mladistvých pachatelů snižují na polovinu. V zákoně č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže není přesně stanoveno jaké opatření následují po spáchání určitého provinění. V trestním řízení ve věcech mládeže se musí s mladistvým zacházet tak, aby nebyla narušena jeho psychická a sociální rovnováha.

V mé praktické části zabývající se klienty PMS bylo nejmladšímu klientovi v době spáchání provinění sedmnáct let.

V práci uvádím srovnání pouze s trestním zákonem číslo 140/1961 Sb., trestní zákon. Tento zákon pozbyl účinnosti 1.1. 2010, řídila jsem se jím proto, že zkoumané spisy jsou z let 2007, 2008 a 2009, kdy byl tento trestní zákon ještě v platnosti a posouzení trestnosti činu se provádí podle zákona, který byl v platnosti při spáchání trestného činu, podle jiného jen v případě, že by to pro pachatele bylo příznivější (27).

Ze zkoumání spisových materiálů vyplynulo toto:

Klient č. 1: V tomto případě se jedná o mladistvého klienta, který se dopustil provinění krádeže. Obviněný spolupracoval s Probační a mediační službou (dále jen PMS), měl zájem uhradit vzniklou škodu, sejít se s poškozeným a omluvit se. Mediační úředník vydal zprávu před rozhodnutím se svým stanoviskem, které obsahovalo doporučení k podmíněnému zastavení trestního stíhání.

Podle trestního zákona číslo 140/1961 Sb., v platném znění by tento klient mohl být potrestán až na dvě léta odnětím svobody nebo peněžitým trestem, propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty (26).

Okresní soud podmíněně zastavil trestní stíhání a uložil zkušební dobu v délce trvání jednoho roku.

Klient č. 2: Dospělý klient, který se dopustil trestného činu tím, že poškodil cizí věc, popsal ji barvou či jinou látkou. Klient spolupracoval s PMS a přislíbil odstranění i zaplacení škody. Zástupci MHD, kterému popsaný autobus patřil, se omluvil. Strany mezi sebou uzavřely dohodu o náhradě škody. Stanovisko PMS obsahovalo, že jsou splněny podmínky pro podmíněné upuštění od potrestání.

Podle trestního zákona § 257b, odst. 1 by mohl být potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem (26).

Bylo rozhodnuto o podmíněném zastavení trestního stíhání a zkušební doba byla stanovena na 6 měsíců.

Klient č. 3: Mladistvý klient, který se dopustil provinění loupeže v jednom případě a v případě druhém spolupachatelství. Použil násilí proti jinému v úmyslu zmocnit se cizí věci. Obviněný spolupracoval s PMS, byla uzavřena dohoda o náhradě škody v obou případech. Stanovisko PMS znělo, že vzhledem k závažnosti trestné činnosti nelze uvažovat o odklonu trestního řízení. Na obviněného byla podána obžaloba za provinění loupeže podle § 234 odst. 1 trestního zákona a spolupachatelství v případě druhém podle § 9 odst. 2 trestního zákona.

Podle trestního zákona mohl být odsouzen odnětím svobody na dvě léta až deset let (26).

Klient č. 4: Klient mladistvý, který se dopustil provinění výtržnictví a ublížení na zdraví tím, že se popral s někým jiným. Obviněný připustil svou vinnu, ale s PMS nechtěl spolupracovat, protože věřil, že jeho čin nenaplnil znaky provinění. PMS v tomto případě nenavrhla žádná opatření.

Podle trestního zákona mohl být odsouzen odnětím svobody až na dvě léta podle § 202 a odnětím svobody také až na dvě léta podle § 221 odst. 1 (26).

Trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno a zkušební doba byla stanovena dva roky.

Klient č. 5: Dospělá klientka, která se provinila podvodem tím, že uzavřela fiktivní smlouvu o půjčce. Obviněná spolupracuje s PMS a mezi stranami byla uzavřena dohoda o uznání závazku a o splátkách.

Podle trestního zákona § 250 mohla být odsouzena až na dvě léta nebo zákazem činnosti, peněžitým trestem, propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty(26).

Usnesením okresního soudu bylo trestní stíhání podmíněně zastaveno a zkušební doba byla stanovena na 8 měsíců. Vedle toho byla také uložena povinnost, aby v průběhu zkušební doby byla uhrazena škoda, kterou svým konáním způsobila.

Klient č. 6: Tento klient se provinil spácháním ublížení na zdraví tím, že usnul za volantem, způsobil autonehodu a spolujezdec utrpěl rozsáhlá zranění. Při schůzce na PMS obviněný svou vinu přiznává a činu upřímně lituje. Poškozený i obviněný se domluvila na náhradě škody. Na středisku PMS obě strany podepsaly souhlas s podmíněným zastavením trestního stíhání. Výsledky mediace byly předány orgánům činným v trestním řízení.

Podle trestního zákona § 224 odst. 1, 2 může být odsouzen odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti, odst. 2 – odsouzen na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem (26).

Klient č. 7: Dospělý klient, který se dopustil zpronevěry, osvojil si cizí věc, která mu byla svěřena. Obě strany se zúčastnily projednávání věci na středisku PMS a po několika schůzkách spolu uzavřeli dohodu o náhradě škody. PMS navrhla podmíněné zastavení trestního stíhání.

Tomuto klientovi hrozilo odnětí svobody až na dvě léta, zákaz činnosti, peněžitý trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty(26).

Soud rozhodl, že trestní stíhání podmíněně zastaví a stanovil zkušební dobu na 6 měsíců.

Klient č. 8: Tento klient se dopustil ublížení na zdraví tím, že srazil chodce. Obviněný sám několikrát kontaktoval poškozeného. Při schůzce na PMS se oba dohodli na uzavření dohody o náhradě škody. Stanovisko PMS znělo, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o narovnání.

Tomuto klientovi hrozilo podle trestního zákona § 224 odst. 1, 2 odnětí svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti, odst. 2 – odsouzení k odnětí svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitý trest **(26)**.

Okresní soud schválil narovnání.

Klient č. 9: Tímto dospělým klientem bylo spácháno ublížení na zdraví a výtržnictví a to tím, že napadl revizora MHD. Mezi stranami byla uzavřena dohoda o náhradě nemajetkové újmy pro účely schválení narovnání. Stanovisko PMS znělo, že byly splněny podmínky pro schválení narovnání.

Podle trestního zákona mohl být odsouzen odnětím svobody až na dvě léta podle § 202 a odnětím svobody také až na dvě léta podle § 221 odst. 1 **(26)**.

Usnesením okresního soudu bylo trestní stíhání zastaveno.

Klient č. 10: Mladistvý klient, který se dopustil výtržnictví a ublížení na zdraví tím, že poškozeného přepadl, shodil ho z kola a způsobil mu zranění. Obviněný souhlasil s nahrazením škody a projevil lítost nad spáchaným činem. Oba souhlasili s dohodou o náhradě škody.

Podle trestního zákona mohl být odsouzen odnětím svobody až na dvě léta podle § 202 a odnětím svobody také až na dvě léta podle § 221 odst. 1 **(26)**.

Okresním soudem bylo trestní stíhání podmíněně zastaveno a zkušební doba byla stanovena na 12 měsíců.

Za rok 2009 evidovala PMS v rámci celé České republiky 2644 případů zprostředkování řešení konfliktu u dospělých klientů a 1931 u mladistvých klientů.

Ze zkoumané spisové dokumentace je zřetelné že u čtyř spisů dal podnět

k zahájení činnosti soud a u zbylých šesti to byl policejní orgán. Zatímco ze statistického vyhodnocení PMS vyplývá, že Policejní orgány daly podnět k zahájení činnosti v 19,3%, soudy ve 26,7%, nejvíce podnětů bylo obdrženo od státního zastupitelství a to 28,8% (11).

Z výzkumu také vyplynulo, že 9 z 10 případů skončilo dohodou o uhrazení vzniklé škody tzn. obě strany byly ochotny se domluvit. Podobné informace vyplývají také z výzkumu, který provedl Institut pro kriminologii a sociální prevenci z dat poskytnutých pracovníky Generálního ředitelství Probační a mediační služby ČR. V tomto výzkumu je uvedeno, že v roce 2007 skončilo dohodou 381 případů (87,8%) z celkového počtu 434. (16)

Většina případů, ve kterých mediace probíhá, je zakončena podmíněným zastavením trestního stíhání tzn., že řízení nedospěje k odsuzujícímu rozsudku.

Z celkového počtu 10 zkoumaných spisů skončilo 6 podmíněným zastavením trestního stíhání podle § 307 trestního řádu, jeden případ skončil narovnáním podle § 309 trestního řádu a u jednoho případu orgány činné v trestním řízení zastavily trestní stíhání, u zbylých spisů bohužel nemám informace o jejich zakončení. Tato data jsem také srovnala z daty ze statistik PMS, ze kterých vyplynulo, že podmíněným zastavením skončilo v roce 2009 268 případů (11). Toto nízké číslo mě velice překvapilo. Ve výzkumu Institutu pro kriminologii a sociální prevenci je to vysvětleno tím, že míra využívání mediace v těchto odklonech je velmi nízká asi 3,5% i když tyto odklony jsou soudy velmi často využívány (16).

Z tohoto výzkumu byla stanovena **hypotéza č. 2: Pokud v průběhu mediace bude uzavřena dohoda mezi stranami, dojde v nadpoloviční většině případů k narovnání nebo podmíněnému zastavení trestního stíhání.**

6. ZÁVĚR

Cílem teoretické části bylo vysvětlit některé pojmy a poukázat na činnosti Probační a mediační služby. V části zabývající se probací, jsem se snažila vysvětlit úkony, které provádí probační úředník, jako je např. vykonávání dohledu nad mladistvým i dospělým, kterým byl dohled stanoven soudem, kontrola nad výkonem trestu obecně prospěšných prací, domácího vězení apod. Druhá část se zabývala mediací, ve které jsem se zaměřila především na mediaci v trestním řízení, její průběh, účastníky a část také věnuji tzv. odklonům od standardního trestního řízení, kterými jsou narovnání a podmíněné zastavení trestního stíhání.

Praktická část byla také rozdělena na dvě části. Cíl první části spočíval ve zjištění informovanosti respondentů z řad široké veřejnosti o činnostech Probační a mediační služby. Dílčím cílem bylo zjistit zda veřejnost považuje alternativní tresty za přínosné. V této části jsem se snažila odpovědět na hypotézy pomocí dotazníkového šetření. Dotazník obsahoval 11 otázek a byl rozdán širokému spektru veřejnosti. Respondenti pocházeli z řad studentů i z řad obyvatel v důchodovém věku a celkem bylo respondentů 150.

Z tohoto šetření vyplynulo, že respondenti neznají Probační a mediační službu jako takovou a o jejích činnostech také validní informace nemají.

Cílem druhé části bylo zjistit zda je mimosoudní řešení sporu přínosné a pokud je v průběhu mediaci uzavřena dohoda mezi stranou poškozeného a obviněného je možné, že toto řízení skončí narovnáním nebo podmíněným zastavením trestního stíhání. Toto šetření bylo provedeno sekundární analýzou dat ze spisové dokumentace Probační a mediační služby. Ze zkoumané spisové dokumentace opravdu vyplynulo, že pokud je uzavřena dohoda, tak nastává příležitost pro určitý odklon od trestního řízení. Tato část měla být původně zaměřena na rozhovory s klienty, ale bohužel jsem neměla možnost se s nimi setkat. Poté mi byla nabídnuta možnost nahlédnout do spisů, ze kterých jsem se snažila získat ty samé informace. Pracovníci PMS v Českých Budějovicích byli velmi vstřícní a snažili se mi pomoci.

U kvantitativního šetření jsem se také nesetkala s žádnou negativní odezvou.

Respondenti se o danou problematiku zajímali, což mě velice potěšilo. Respondenti souhlasí s alternativními tresty, ale u závažných trestných činů by přivítali, zvýšení trestní sazby u trestu odnětí svobody.

Využití mé bakalářské práce by mohlo být v použití získaných informací pro vytvoření dalšího výzkumu v této problematice, také si myslím, že by má práce mohla sloužit jako studijní materiál pro obory tímto směrem zaměřené.

.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BAJER, Pavel. Věk mladistvého má pro ukládání trestu podstatný vliv. *Sociální práce/sociální práce : Probace a mediace*. 2005, 2005, 4, s. 16-17. ISSN 1213-6204.
2. BAJER, Pavel. Vysledovat počátky mediace je obtížné. *Sociální práce/sociální práce : Probace a mediace*. 2005, 2005, 4, s. 37-42. ISSN 1213-6204
3. BYZOVOVÁ, Silvia. Poškozený a odklony v trestním řízení 4. - Význam mediace a dalších specifických metod pro úpravu odklonu . *Www.juristic.cz* [online]. 1.1. 2003, 4, [cit. 2010-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://trestni.juristic.cz/169965/clanek>>. ISSN 1802-789X
4. HOLÁ, Lenka. *Mediace : způsob řešení mezilidských konfliktů*. Vydání 1. Praha : Grada, 2003. 192 s. ISBN 80-247-0467-6.
5. JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo procesní*. 5. aktualizované vydání. Praha : Linde, 2007. 749 s. ISBN 978-80-7201-630-3
6. KOZÁKOVÁ, Marta. Mediace v netrestních věcech aneb Normální je nesoudit se. *Sociální práce/sociální práce : Probace a mediace*. 2005, 2005,4, s. 43-45. ISSN 1213-6204.
7. Ministerstvo spravedlnosti. *Portal.justice.cz* [online]. 2009 [cit. 2010-01-29]. Domácí vězení. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>

8. PLAMÍNEK, Jiří. *Konflikty a vyjednávání : Umění vyhrávat, aniž by někdo prohrál*. 2. aktualizované vydání. Praha : Grada Publishing, 2009. 136 s. ISBN 978-80-247-2944-2.
9. Probační a mediační služba ČR. *Www.pmscr.cz* [online]. Praha : 2002-2010 [cit. 2010-03-26]. Odborné činnosti. Dostupné z WWW: <<https://www.pmscr.cz/odborne-cinnosti/>>.
10. Probační a mediační služba ČR. *Www.pmscr.cz* [online]. Praha : 2002-2010 [cit. 2010-01-05]. PAROLE - dohled nad podmíněně propuštěnými. Dostupné z WWW: <<https://www.pmscr.cz/parole-dohled-nad-podminene-propustenymi/>>.
11. Probační a mediační služba ČR. *www.pmscr.cz* [online]. Praha : 2002 - 2010 [cit. 2010-02-20]. Statistika PMS ČR 2009. Dostupné z WWW: <<https://www.pmscr.cz/ke-stazeni/>>.
12. Probační a mediační služba ČR. *Ww.pmscr.cz* [online]. Praha : 2002 - 2010 [cit. 2010-03-01]. Metodika. Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/download/MEDIACE_metodika_textova_cast_bez_priloh.pdf>.
13. PŘESLIČKOVÁ, Hana; GAJDOŠ, Radek; KRUTINA, Miroslav. *Obecně prospěšné práce : Informativní brožura pro obce, nevládní organizace a účastníky trestního řízení*. Vydání 1. Praha : Český helsinský výbor, 2003. 72 s. ISBN 80-86436-14-4.
14. PUNCH, Keith. *Introduction to social research: quantitative and qualitative approaches*. London: SAGE Publications, 2005. 309 s. ISBN 0-7619-4417-6

15. ROZUM, Jan a kol.: *Ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody a jeho alternativ*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. 199 s.
Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/317.pdf> > ISBN 80-7338-042-0.
16. ROZUM, Jan. a kol.: *Uplatnění mediace v systému trestní justice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. 74 s. Dostupné z WWW:
<<http://www.ok.cz/iksp/docs/365.pdf> > ISBN 978-80-7338-090-8
17. ROZUM, Jan, et al. *Výzkum nově zavedených prvků probace do trestního práva*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. 148 s. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/250.pdf>>. ISBN 80-86008-77-0.
18. Sdružení pro probaci a mediaci v justici. www.spj.cz [online]. 1996 - 2008 [cit. 2009-11-01]. Slovníček pojmů. Dostupné z WWW:
<<http://www.spj.cz/index.php?page=63>>.
19. SOTOLÁŘ, Alexander, et al. *Právní rámec alternativního řešení trestních věcí*. Díl první. [s.l.] : Institutu vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2001. 607 s. svazek 64
20. SOTOLÁŘ, Alexander; PÚRY, František; ŠÁMAL, Pavel. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. první vydání. Praha : C. H. Beck, 2000. 468 s. ISBN 80-7179-350-7.
21. TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie : Jak studovat zločin*. 1. Praha : Grada Publishing, 2010. 216 s. ISBN 978-80-247-2982-4.

22. Vězeňská služba ČR. www.vscr.cz [online]. Praha : 21. 4. 2010 [cit. 2010-04-28]. Počet vězněných osob znovu překročil hranici 22 000. Dostupné z WWW: <<http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/aktuality-220/pocet-veznenych-osob-znovu-prekrocil-hranici-22-000>>.
23. Výbor ministrů Rady Evropy *Zdokonalování implementace evropských pravidel o alternativních trestech a opatřeních* : Doporučení (2000)22 vydané Výborem ministrů Rady Evropy 29. listopadu 2000. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha : [s.n.], 2003 [cit. 2010-02-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/292.pdf>>.
24. Zákon č. 257/2000 Sb. *o Probační a mediační službě a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný také z WWW: <https://www.pmscr.cz/zakladni-dokumenty/zakon-o-probacni-a-mediacni-sluzbe/>
25. Zákon č. 40/2009 Sb. *trestní zákon v platném znění*
26. Zákon č. 140/1961 Sb. *trestní zákon*, s účinností do 31.12. 2009
27. Zákon č. 141/1961 Sb. *o trestním řízení soudním (trestní řád) v platném znění*
28. Zákon č. 218/2003 Sb., *o soudnictví ve věcech mládeže v platném znění*
29. ZEHR, Howard. *Little Book of Restorative Justice*. [s.l.] : Good Books, 2002. 48s. ISBN 80-902998-1

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Probace

Mediace

Probační a mediační služba

Alternativní tresty

Dohled

9. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Dotazník

Příloha č. 1

Dobrý den,

jmenuji se Karolína Šálková, studuji Zdravotně sociální fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Píši bakalářskou práci na téma „Probační a mediační služba z pohledu veřejnosti.“

Chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který se zabývá informovaností veřejnosti o Probační a mediační službě.

Tento dotazník je anonymní, vaše odpovědi budou použity pouze pro výzkum v mé práci.

Vybrané odpovědi prosím zaškrtněte.

Děkuji za Váš čas.

1. Pohlaví:

Žena ☐ Muž ☐

2. Váš věk:

- ☐ do 20 let
- ☐ 21-30 let
- ☐ 31-40 let
- ☐ 41-50 let
- ☐ 51 let a více

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- ☐ základní
- ☐ vyučen/a
- ☐ střední škola s maturitou
- ☐ vyšší odborná škola
- ☐ vysoká škola

4. Znáte Probační a mediační službu?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

(Pokud jste u této otázky odpověděli Ano pokračujte dále ve vyplnění dotazníku. Pokud jste

odpověděli Ne, prosím přečtěte si následující krátkou definici Probační a mediační služby a pokračujte otázkou č.6.)

Činnost Probační a mediační služby upravuje zákon č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě.

Mediace zprostředkovává mimosoudní řešení konfliktu spojeného s trestnou činností mezi pachatelem a poškozeným, pomáhá hledat přijatelné řešení této situace a za cíl si klade urovnat vztahy mezi pachatelem a obětí trestného činu.

Probace zajišťuje alternativní tresty, které nejsou spojené s odnětím svobody (obecně prospěšné práce), vykonává dohled nad podmíněně propuštěnými a vede je k převýchově.

5. Jak jste se dozvěděli o Probační a mediační službě?

- ☐ Z médií
- ☐ Od známých
- ☐ Vlastní zkušenost
- ☐ Jinak (prosím uveďte)

.....
.....

6. Domníváte se, že média dostatečně prezentují činnost Probační a mediační služby?

- ☐ Ano
- ☐ Spíše ano
- ☐ Spíše ne
- ☐ Ne

7. Víte pod jaké ministerstvo Probační a mediační služba spadá?

- ☐ Ministerstvo práce a sociálních věcí
- ☐ Ministerstvo spravedlnosti
- ☐ Ministerstvo školství a tělovýchovy
- ☐ Nevím

8. Využili byste Probační a mediační služby, kdybyste se dostali do takové situace?

- ☐ Ano
- ☐ Spíše ano

☐ Spíše ne

☐ Ne

9. Myslíte si, že je mimosoudní řešení sporu mezi obviněným a poškozeným přínosné?

☐ Ano

☐ Ne

☐ Jiný názor (prosím uveďte)

.....
.....

10. Myslíte si, že jsou tresty Obecně prospěšných prací (tzn. tresty nespojené s odnětím svobody) vhodné?

☐ Myslím, že ano

☐ Myslím, že ne

☐ Jiný názor (prosím uveďte)

.....
.....

11. Víte, jaké druhy práce se dají zahrnout do trestu obecně prospěšných prací?

☐ Nevím

☐ Ano, prosím uveďte

.....
.....